

SIA „Metrum”

Reģ. Nr.40003388748

Atbrīvošanas al. 98 Rēzekne, LV-4600

Tālr. 4607524, fakss 4607522

E-pasts: rezekne@metrum.lv,<http://www.metrums.lv>**Mētrienas pagasta padome**

Reģ. Nr. 90000054731

„Mētras”, Madonas raj.

LV – 4865

Tālr./fakss 4826031

E – pasts: metriena@madona.lv**Madonas rajona****MĒTRIENAS PAGASTA
TERITORIJAS PLĀNOJUMS
2007-2019
(5 sējumos)****I.sējums
Paskaidrojuma raksts**

Teritorijas plānojuma izstrādes vadītājs,
Mētrienas pagasta padomes priekšsēdētāja
Latgales plānošanas nozares vadītāja, *M.sc.*
Kartogrāfe - plānotāja
Plānotāja, *Eng.*

Zenta ĀBOLA
Terēzija KRUSTE
Marina LABANOVSKA
Mārīte ROMANOVSKA

METRUM **Rēzekne, 2007**

Mētrienas pagasta teritorijas plānojums (2007.- 2019.) ir Mētrienas pagasta teritorijas plānojums, kurā attēlota teritorijas pašreizējā izmantošana, noteikta plānotā (atļautā) izmantošana un teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi.

Mētrienas pagasta teritorijas plānojums sastāv no šādām sastāvdaļām:

- **paskaidrojuma raksta;**
- teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumiem;
- grafiskās daļas;
- vides pārskata;
- pārskata par Mētrienas pagasta teritorijas plānojuma izstrādi.

Plānojums izstrādāts, pamatojoties uz **Mētrienas pagasta padomes lēmumu 16.01.2005.** (protokola Nr. 1.).

Teritorijas plānojuma izstrādāšana uzsākta saskaņā ar Latvijas Republikas likumdošanu: "Teritorijas plānošanas likums" (12.06.2002.) un Ministru kabineta noteikumi Nr. 883 "Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi" (19.10.2004.).

Mētrienas pagasta teritorijas plānojuma izstrādē ņemti vērā šādu institūciju sniegtie nosacījumi:

V/a Sabiedrības veselības aģentūra Gulbenes filiāle	23.03.2006. Nr. 187
Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija	17.03.2006. Nr.06-09/864
Valsts zemes dienests Vidusdaugavas reģionālā nodaļa	15.03.2006. Nr. 2A-6.1/596/525
Latvijas valsts meži Ziemeļlatgales mežsaimniecība	21.04.2006. Nr. 4.1.-1.1/15001/06/531
Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienests Madonas brigāde	16.03.2006. Nr. 65
Latvenergo	09.03.2006. Nr. 36M400-20/62
Madonas reģionālā vides pārvalde	28.03.2006. Nr.65.-27/622
Lattelekom	09.05.2006. Nr. 29-2/75
Madonas rajona padome	13.03.2006. Nr.138/2-5/235
A/s Latvijas gāze	18.04.2006. Nr.14-1-1/1078
Vides pārraudzības valsts birojs	02.06.2006. Nr. 7-04/1351
LMT	16.03.2006. Nr. Z/1119
Vidzemes attīstības aģentūra	10.05.2006. Nr. 1-101/369
Valsts meža dienests Madonas virsmežniecība	23.03.2006. Nr. 5-2/129
Lauku atbalsta dienests Aiviekstes meliorācijas sistēmu valsts pārvalde	20.03.2006. Nr.1/11-119
Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra	28.03.2006. Nr.4-3/1284
Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra	02.05.2006. Nr. 309/1-9/209
VAS Latvijas valsts ceļi Vidzemes reģiona Madona nodaļa	10.04.2006. Nr. 4.5.7.-26
Barkavas pagasta padome	21.03.2006. Nr. 3-11/170
Mežāres pagasta padome	12.06.2006. Nr. 3-11/196
Teiču dabas rezervāta administrācija	29.09.2006. Nr. 1-01/113

Pagasta teritorijas plānojuma sagatavošanai kā pamatkarte izmantota Latvijas ģeodēziskajā koordinātu sistēmā LKS - 92 TM izstrādātā, izmantojot Valsts zemes dienesta vienkāršoto topogrāfisko karti mērogā M 1:10 000. Teritorijas plānojuma izstrādāšanā izmantotas arī ortofotokartes un zemes kadastra plāns.

Mētrienas pagasta teritorijas plānojums apstiprināts un kā pagasta saistošie noteikumi pieņemti tā **Grafiskā daļa** un **Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi** ar **Mētrienas pagasta padomes 2007. gada** sēdes lēmumu (protokola Nr. ...).

Saturs

1. Teritorijas plānojuma struktūra un sastāvs	6
1.1. Paskaidrojuma raksts	6
1.2. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi	6
1.3. Grafiskā daļa	6
1.4. Vides pārskats	7
1.5. Pārskats par vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādi	7
2. Mētrienas pagasta attīstības priekšnoteikumi un pamatvirzieni.....	8
2.1. Teritorijas plānojuma izstrādāšanas pamatprincipi	8
2.2. Mētrienas pagasts reģionālajā un rajona kontekstā	8
2.3. Teritorijas attīstības mērķi un prioritātes	9
2.4. Izstrādāto pagasta plānojuma dokumentu izvērtēšana	10
2.5. Kopīgo interešu teritorijas	10
3. Mētrienas pagasta esošās situācijas raksturojums, pašreizējā teritorijas izmantošana un tendences	12
3.1. Mētrienas pagasta ģeogrāfiskais novietojums	12
3.2. Dabas resursu un apstākļu raksturojums.....	13
3.2.1. Reljefs	13
3.2.2. Ģeoloģiskā uzbūve, ģeomorfoloģija un ģeoloģisko procesu raksturojums	13
3.2.3. Derīgie izrakteņi Mētrienas pagastā	16
3.2.4. Klimats	20
3.2.5. Augsnes	21
3.2.6. Virszemes ūdeņi.....	21
3.2.7. Pazemes ūdeņi.....	23
3.2.8. Zemes lietošanas mērķi Mētrienas pagastā	23
3.2.9. Zemes fonda struktūra	24
3.2.10. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes	24
3.2.11. Krūmāji.....	26
3.2.12. Purvi	26
3.2.13. Meži.....	26
3.2.14. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti	27
3.3. Iedzīvotāji	30
3.3.1. Iedzīvotāju skaits.....	30
3.3.2. Uzņēmējdarbība Mētrienas pagastā.....	31
3.4. Telpiskā plānojuma struktūra	31
3.4.1. Apdzīvojuma struktūra.....	31
3.4.2. Teritorijas vēsturiskā attīstība.....	34
3.4.3. Kultūrvēsturiskais mantojums.....	34
3.4.4. Tūrisma objekti un teritorijas	35
3.5. Inženierinfrastruktūras raksturojums	36
3.5.1. Ūdensapgāde	36
3.5.2. Kanalizācija	40
3.5.3. Siltumapgāde	40
3.5.4. Gāzes apgāde	40
3.5.5. Elektroapgāde	40
3.5.6. Telekomunikācijas.....	41
3.5.7. Atkritumu apsaimniekošana	41
3.6. Satiksmes infrastruktūra	41
3.7. Kapsētu teritorijas	43

3.8. Vides kvalitāte	44
3.8.1. Atmosfēras kvalitāte	44
3.8.2. Virszemes ūdeņu kvalitāte	46
3.8.3. Pazemes ūdens kvalitāte	47
3.8.4. Potenciāli piesārņotās vietas	47
3.9. Paaugstināta riska objekti, civilā aizsardzība un ugunsdrošība	50
4. Mētrienas pagasta teritorijas telpiskās attīstības priekšnoteikumi	51
4.1. Nacionālo, reģiona un rajona plānošanas dokumentu vadlīnijas	51
4.2. Teritorijas attīstības koncepcija	53
4.2.1. Apdzīvojuma struktūra.....	53
4.2.2. Inženierinfrastruktūra.....	53
4.2.3. Satiksmes infrastruktūra	54
4.2.4. Dabas teritorijas	54
5. Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana	56
5.1. Apbūves un izmantošanas teritorijas	56
5.2. Aizsargjoslas un tauvas josla	61
5.2.1. Aizsargjoslas	61
5.2.2. Tauvas josla	62
5.3. Kopīgo interešu teritorijas	62
5.4. Detālplānojuma teritorijas	63
6. Teritorijas plānojuma grozīšanas kārtība	64
Literatūras un izmantoto avotu saraksts	65

1. Teritorijas plānojuma struktūra un sastāvs

Teritorijas plānojuma sastāvu reglamentē Latvijas likumdošana:

- Teritorijas plānošanas likums (12.06.2002.);
- MK 19.10.2004. noteikumi Nr. 883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”;
- MK 23.03.2004. noteikumi Nr. 157 „Kārtība, kādā veicams ietekmes uz vidi stratēģiskais novērtējums”;
- Kā arī citi spēkā esošie likumi un Ministru kabineta noteikumi.

1.1. Paskaidrojuma raksts

Paskaidrojuma rakstā ietverts teritorijas dabas apstākļu raksturojums; sociāli ekonomiskais raksturojums, to ietekmējošie faktori; attīstības iespējas un tendences; teritorijas telpiskās struktūras un zemju izmantošanas raksturojums, vides kvalitātes raksturojums, kā arī cita informācija.

Paskaidrojuma raksta sagatavošanā izmantoti Mētrienas pagasta padomes, Madonas reģionālās vides pārvaldes, Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūras rīcībā esošie un valsts statistikas dati. Plānojums tapis sadarbībā ar valsts iestādēm un uzņēmumiem, ņemot vērā iedzīvotāju priekšlikumus.

1.2. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi (Apbūves noteikumi) ir Mētrienas pagasta teritorijas plānojuma daļa, kas nosaka prasības zemesgabaliem, to apbūvei, teritorijas labiekārtošanai un citādi apsaimniekošanai, atbilstoši Mētrienas pagasta teritorijas plānojumā noteiktajai visas teritorijas un atsevišķu tās daļu atļautajai izmantošanai.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi nosaka zemes īpašnieku vai valdītāju tiesības un pienākumus attiecībā uz viņu īpašumā vai lietojumā esošā zemesgabala izmantošanu. Apbūves noteikumi saskaņā ar pagasta teritorijas plānojumu nosaka apbūvēšanas principus un projektēšanas un būvdarbu veikšanas kārtību.

1.3. Grafiskā daļa

Teritorijas plānojuma grafiskais materiāls tiek izstrādāts M 1:10000, detalizējot pagasta centru Mētrienas ciemu M 1:5000.

Teritorijas plānojuma grafiskā daļa sastāv no 4 kartēm:

1. Mētrienas pagasta teritorijas pašreizējā izmantošana, aizsargjoslas, M 1:10000;
2. Mētrienas pagasta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana, M 1:10000;
3. Mētrienas ciema teritorijas pašreizējā izmantošana, aizsargjoslas, M 1:5000;
4. Mētrienas ciema teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana, M 1:5000.

Šajās kartēs grafiskā veidā parādīta pašreizējā situācija pagastā un plānotā (atļautā) izmantošana, attēlota esoša infrastruktūra un komunālā saimniecība, parādītas tās aizsargjoslas, kuru attēlošana iespējama izvēlētajā kartes mērogā (ciema teritorija mērogs 1:5000, pagasta teritorija 1: 10000), dabas objekti, īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, ciema robežas, kā arī cita informācija.

1.4. Vides pārskats

Vides pārskata uzdevums ir analizēt teritorijas plānojuma atbilstību izvirzītajiem starptautiskajiem, nacionālajiem un reģionālajiem vides aizsardzības politikas mērķiem un pamatnostādnēm, kritērijiem un spēkā esošiem normatīvajiem aktiem.

1.5. Pārskats par vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādi

Pārskats par vietējās pašvaldības teritorijas plānojuma izstrādi veidots ar mērķi dokumentēt un atspoguļot teritorijas plānojuma izstrādes gaitu un sabiedrības līdzdalību teritorijas plānojuma izstrādē.

2. Mētrienas pagasta attīstības priekšnoteikumi un pamatvirzieni

2.1. Teritorijas plānojuma izstrādāšanas pamatprincipi

Mētrienas pagasta teritorijas plānojums izstrādāts, balstoties uz šādiem teritorijas attīstības pamatprincipiem:

- dažādu interešu saskaņošanas princips;
- pēctecības princips;
- kopsakarības princips;
- atklātuma un sabiedrības līdzdalības princips;
- ilgtspējīgas attīstības princips.

Dažādu interešu saskaņošanas princips

Mētrienas pagasta teritorijas plānojums izstrādāts, ņemot vērā zemes īpašnieku, uzņēmēju, padomes darbinieku un pārējo pagasta iedzīvotāju izteiktos viedokļus, valsts institūciju priekšlikumus un nosacījumus pagasta teritorijas attīstībai.

Pēctecības princips

Mētrienas pagasta teritorijas plānojums izstrādāts, ņemot vērā Mētrienas pagasta sociāli ekonomisko attīstības programmu un attīstības plānu, pagasta teritorijā esošo projektu plānus.

Kopsakarības princips

Mētrienas pagasta teritorijas plānojums ir veidots ar mērķi, lai veicinātu priekšrocību izmantošanu pagasta attīstībā, optimāli izmantotu teritorijas attīstības resursus, radītu labvēlīgus apstākļus pagasta iedzīvotāju darbam un dzīvei un saglabātu un atjaunotu dabas un kultūrvēsturiskās vērtības nākamajām paaudzēm.

Atklātuma un sabiedrības līdzdalības princips

Pagasta iedzīvotāji, sākot ar plānojuma procesa uzsākšanu tiek iesaistīti teritorijas plānojuma izstrādes procesā. Iedzīvotāji savas intereses teritorijas izmantošanā varēja izteikt pagasta padomē, iepazīstoties ar teritorijas plānojuma darba materiāliem.

Ilgtspējīgas attīstības princips

Lai veicinātu pagasta teritorijas ilgtspējīgu attīstību, racionālu dabas resursu un kultūras mantojuma attīstību teritorijas plānojuma izstrādes procesā veikta teritorijas kultūrvēsturiskā mantojuma un bioloģiskās un ainaviskās daudzveidības inventarizācija.

2.2. Mētrienas pagasts reģionālajā un rajona kontekstā

Mētrienas pagasts atrodas Madonas rajona dienvidu daļā, robežojoties ar Jēkabpils rajona pašvaldībām. Mētrienas pagasts atrodas Vidzemes plānošanas reģionā (2.2.1.att.). Teritoriju šķērso valsts

nozīmes 1. un 2. šķiras autoceļi. Telpiski Mētrienas pagasta centrs Mētrienas ciems ir saistīts ar Madonas rajona centru – Madonu.

2.2.1. att. Vidzemes plānošanas reģions Latvijā

(Avots: Madonas rajona attīstības programma, 2003)

Izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojumu, tika ņemti vērā augstākstāvošie plānojumi – Nacionālais attīstības plāns, Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums, Madonas rajona teritorijas plānojums.

2.3. Teritorijas attīstības mērķi un prioritātes

Mētrienas pagastā ir vairāki prioritārie attīstības virzieni. Galvenās jomas, kuru attīstībai ir jāpievērš īpaša uzmanība, ir izglītība un sociālā aprūpe.

Izglītība, kultūra un sports

Izglītības jomā viena no lielākajām problēmām ir skolēnu skaita samazināšanās, ko izraisa zemais dzimstības līmenis pagastā (skat. 3.3. nodaļu).

Mētrienas pagastā Mētrienas ciemā ir Mētrienas pamatskola, kur skolēni var iegūt pamatzglītību. Skolas stāvoklis ir apmierinošs, tikai perspektīvā ir jārealizē energoefektivitātes projekti, kas samazinātu siltuma zudumus. Plānotie projekti ir šādi: logu nomaiņa, jumta nomaiņa un skolas korpusa siltināšana. Sakarā ar to, ka skolēnu skaits ir samazinājies un visas skolas telpas vairs netiek izmantotas skolas vajadzībām, skolas ēkā tika izvietots ambulatorais punkts. Perspektīvā skolas apsaimniekotās telpas tiks samazināts sakarā ar skolēnu skaita samazināšanos. Pārējās telpas var tikt pārbūvētas un izmantotas citiem mērķiem tādiem kā pansionāta izveidošana, sociālās mājas izveide.

Nākotnē tiek domāts par skolas materiālās bāzes papildināšanu.

Plānots arī veikt renovāciju skolas sporta laukumam.

Mētrienas ciemā ir tautas nams, kur notiek dažādi kultūras apsākumi. Tuvākajā laikā plānots veikt tautas nama renovāciju – apkures renovāciju, logu nomaiņa, grīdas un griestu remonts. Netālu no Odzienes ezera atrodas estrāde, kura kādu laiku nav izmantota, tagad pagasta padome plāno veikt estrādes renovāciju.

Sociāla aprūpe un medicīna

Pagasta teritorijā ir daudzas sociālā riska ģimenes, kurām ir jānodrošina atbalsts un palīdzība. Pagasta padome ir ieplānojusi ierīkot sociālo māju Dēgļos.

Pagasta centrā – Mētrienas ciemā darbojas feldšeru – vecmāšu punkts (FVP), taču iedzīvotāji nav apmierināti ar ģimenes ārsta praksi, jo ģimenes ārsts pieņem vienu reizi mēnesī. Ciemā ir arī aptieka.

Ceļi un tehniskā infrastruktūra

Pagasta attīstību būtiski ietekmē ceļu kvalitāte teritorijā. Ceļu kvalitāte Mētrienas pagastā nav apmierinoša. Melnais segums ir Mētrienas ciema ielām, kā arī nelielos posmos pagasta autoceļiem. Melnā seguma nav vienam no svarīgākajiem ceļiem Mētrienas pagastā – valsts 1. šķiras autoceļa P62 Krāslava – Preiļi – Madona. Arī satiksme ar citām apdzīvotām vietām ir neapmierinoša. Ceļu sliktā kvalitāte kavē uzņēmējdarbības attīstību.

Šogad plānots veikt ciema Centra ielas remontu un tuvākajos gados atjaunot apgaismošanu Mētrienas ciemā.

Uzņēmējdarbība

Uzņēmējdarbības attīstību kavē ceļu sliktā kvalitāte, kā arī liels attālums līdz valsts galvenajiem autoceļiem, kā arī liels attālums līdz dzelzceļam.

Šobrīd pagastā ir divas bioloģiskās zemnieku saimniecības: „Dzelmes”, „Stūrīši”. Sabiedrība ar ierobežotu atbildību „Āres M” nodarbojas ar kokapstrādi, SIA „Dzelmes” – koksnes žāvēšana.

Ar tūrisma pagasta teritoriju plāno nodarboties individuālais uzņēmējs „Kalna skola”. Plānots ierīkot peldvietas pie Odzienes ezera un Mētrienas ciemā pie ūdenskrātuves.

2.4. Izstrādāto pagasta plānojuma dokumentu izvērtēšana

Mētrienas pagastā 1998. gadā izstrādāta Madonas rajona Mētrienas pagasta sociālekonomiskā attīstības programma.

Šis dokuments ietver sevī vispārējas ziņas par pagasta teritoriju, tās iedzīvotājiem, iedzīvotāju nodarbinātību, kultūras un izglītības iestādēm, veselības aprūpi. Raksturots pagasta ģeogrāfiskais stāvoklis, pagasta zemes fonds.

Mētrienas pagasta sociālekonomiskā attīstības programmā sniegti priekšlikumi katras nozares attīstībai, kā arī minēti trūkumi nozaru attīstībai.

Izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojumu, tika ņemti vērā Sociālekonomiskās attīstības programmas sniegtie secinājumi un priekšlikumi pagasta attīstībai.

Izstrādājot teritorijas plānojumu, tika ņemti iepriekš izstrādātā dokumentu priekšlikumi, kas saistīti ar tūrisma attīstību, ūdensvada, kanalizācijas un satiksmes infrastruktūras attīstību.

2.5. Kopīgo interešu teritorijas

Mētrienas pagasts robežojas ar sešām administratīvajām teritorijām – Madonas rajona Barkavas, Murmastienes, Ļaudonas un Praulienas pagastiem un Jēkabpils rajona Atašienes un Mežāres pagastiem.

Kopējās interešu teritorijas ar pārējiem pagastiem Mētrienas pagastam ir mežu masīvi, purvi, upes.

Mētrienas pagastu no Praulienas pagasta atdala Aiviekstes upe, kas ir abu pagastu kopīgo interešu teritorija.

Barkavas pagasts atrodas Mētrienas pagasta Austrumu daļā un kopīgās interešu teritorijas ir Islīenas upe, kas ir dabiskā robeža starp pagastiem, kā arī Aiviekstes un Kaķenes upes, kas tek abu pagastu teritorijās.

Murmastienes pagastam un Mētrienas pagastam kopīgā teritorija ir Teiču rezervāts. Teiču dabas rezervāts ir aizsargājama dabas teritorija un tās teritorijā aizliegta jebkāda saimnieciskā darbība, kas ir pretrunā ar teritorijas izveidošanas mērķiem un dabas aizsardzības plānu.

Ar Ļaudonas pagastu kopīgās interešu teritorijas ir upes – Aiviekste, Talicka; mežu masīvi un purvu teritorijas.

Jēkabpils rajona Mežāres pagastam ar Madonas rajona Mētrienas pagastu kopīgas ir upes, kas tek abu pagastu teritorijās – Dēmenīša, Odze.

Arī ar Atašienes pagastu kopīgā teritorija ir Teiču dabas rezervāts. Pagastu dabiskā robežšķirtne ir Rāksalas strauts.

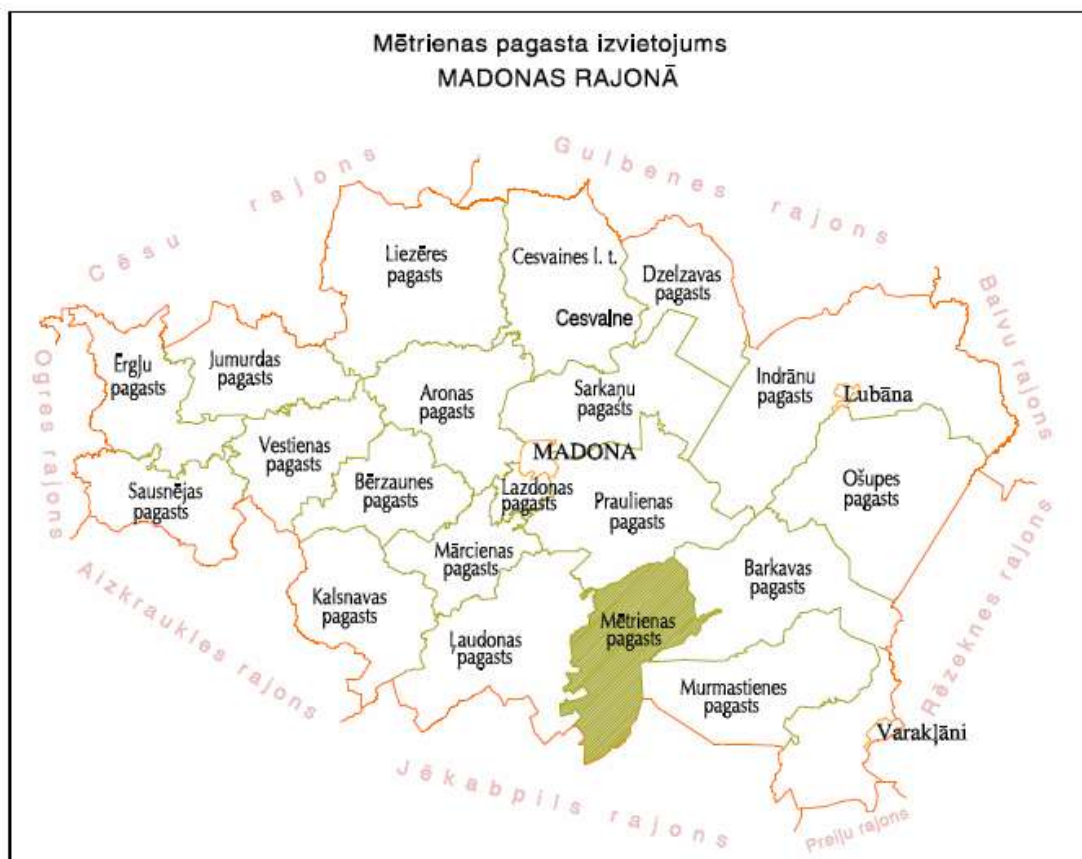
3. Mētrienas pagasta esošās situācijas raksturojums, pašreizējā teritorijas izmantošana un tendences

3.1. Mētrienas pagasta ģeogrāfiskais novietojums

Mētrienas pagasta kopējā platība ir 14025,2 ha, pagasta centrs ir Mētrienas ciems.

Mētrienas pagasts atrodas Madonas rajona dienvidaustrumu daļā, robežojoties ar četriem Madonas rajona pagastiem – Barkavas, Murmastienes, Ļaudonas un Praulienas pagastiem un diviem Jēkabpils rajona pagastiem – Mežāres un Atašienes (skat. 3.1.1. attēlu).

Attālums no Mētrienas ciema līdz Madonas rajona centram – Madonai – ir 24 km, līdz Rīgai - 185 km.

3.1.1. att. Mētrienas pagasta izvietojums Madonas rajonā

Ziemeļrietumos pagasta robeža ar Praulienas pagastu iet pa Aiviekstes upi, ziemeļaustrumos robežojas ar Barkavas pagastu. Neliela daļa pagasta robežas iet pa Teiču dabas rezervātu ar Murmastienes pagastu, dienvidaustrumos pagasts robežojas ar Atašienes pagastu, dienvidrietumos ar Mežāres pagastu. Rietumu daļā Mētrienas pagasts robežojas ar Ļaudonas pagastu.

Mētrienas pagastu ziemeļu – dienvidu virzienā šķērso valsts 1. šķiras autoceļš P62 Krāslava – Preiļi - Madona, apdzīvotas vietas ar šo autoceļu saista 2. šķiras autoceļi V902 Ļaudona – Mūrnieki – Stalidzāni – Gaigalieši, V871 Mētriena - Ķimstnieki, V872 Ļaudona – Mētriena, V794 Medži - Odziena.

3.2. Dabas resursu un apstākļu raksturojums

3.2.1. Reljefs

Mētrienas pagasts ietilpst Austrumlatvijas zemienes Jersikas līdzenumā. Reljefs lēzeni viļņots (100 – 110 m vjl.). Augstākais paugurs atrodas pagasta dienvidrietumu stūrī, tā augstums ir 120,1 metri virs jūras līmeņa. Pa pagasta ziemeļu robežu tek Aiviekste, uzņemot Zošupi, Jošu, Odažu, bet pa austrumu robežu – Aiviekstes pieteka Isliena. Ezeri atrodas galvenokārt pagasta dienvidu daļā. Dienvidaustrumu malā atrodas daļa no Teiču purva (Kurtavas purvs). Austrumu malā atrodas augstais Ozolsalas purvs. Aptuveni 43% pagasta teritorijas aizņem meži.

3.2.2. Ģeoloģiskā uzbūve, ģeomorfoloģija un ģeoloģisko procesu raksturojums

No teritorijas perspektīvās izmantošanas viedokļa svarīgi ir apzināt vietas ģeoloģisko uzbūvi un tās ģeoloģisko potenciālu - teritorijas ģeoloģisko resursu kopumu.

Vidzeme atrodas Austrumeiropas platformas Ziemeļrietumu nomalē. Tās teritorijā zem irdenajiem kvartāra nogulumiem ir cietie ieži- kristāliskais pamatklintājs, kas veidojies aptuveni pirms 2,5 miljoniem gadu. Dziļi esošajiem pamatklintāja iežiem maza nozīme teritorijas fiziskās struktūras un ainavas veidošanā, jo tos sedz bieža pirmskvartāra un kvartāra nogulumiežu sega. [17.]

Pirmskvartāra nogulumu segu pārsvarā veido ķīmiskās izgulsnēšanās un klastiskie (drupu) ieži. Tās kopbiezums pagasta teritorijā sasniedz 950 – 970 m.

Pirmskvartāra nogulumiežu segas visvecākie – venda nogulumi pārsedz stipri denudēto pamatklintāja virsu un, visticamāk, tie izplatīti visā pagasta teritorijā. Nogulumus veido smilšakmeņi, aleirolīti un gravelīti. Slāņkopu kopējais biežums sasniedz 65 – 70 m, ieguluma dziļums – 900 – 950 m.

Kembrija sistēmas nogulumus, kuri pārsedz venda slāņkopas, apakšdaļu lielākoties veido zilganpelēki, blīvi māli un aleirolīti; augstāk tos nomaina vāji cementēti smalkgraudaini smilšakmeņi ar aleirolītu un mālu starpslāņiem (Cirmas slāņkopa). Cirmas slāņkopā iekļautie ūdeņi ir stipri mineralizēti – sāļu daudzums sasniedz 100 un vairāk gramus litrā.

Ordovika nogulumi – lielākoties kaļķakmeņi, pamatnē arī mergēļi un māli, veidojušies jūras apstākļos un tie pārsedz kembrija terigēnos iežus. Ordovika slāņkopas iedalītas 3 nodaļās: apakšējā, vidējā un augšējā, kuru kopējais biežums sasniedz 180-190 m. Silūra slāņkopas konkordanti pārsedz ordovika karbonātiskos iežus, kurus pārsvarā veido mergēļi, domerīti un dolomītiski māli. Pamatojoties uz faunas pārakmeņojumu analīzi, silūra nogulumus iespējams iedalīt 2 nodaļās: apakšējā – Landoveras un augšējā – Venlokas. Iežu sastāvs un saguluma apstākļi abās nodaļās atšķiras maz, un to kopējais biežums – tāpat ir 180-190 m.

Devona nogulumi diskordanti pārsedz silūra karbonātiežu slāņus. Svarīgi, ka jaunākās šā perioda slāņkopas (Pļaviņu, Salaspils, Daugavas, Katlešu svīta) atkarībā no denudācijas procesu intensitātes dažādos pagasta apvidos atšķirīgi atsedzas tieši zem kvartāra nogulumu segas.

Devona pamatnē šinī reģionā iegul Gargždu sērijas un Pērnavas svītas terigēnie ieži – dzeltenpelēki smilšakmeņi ar aleirolītu un mālu starpkārtām, kuru kopbiezums sasniedz 65 – 80 m. Jāatzīmē, ka terigēnā kompleksa smilšainajos slāņos sastopamie pazemes ūdeņi ir mineralizēti un, izdarot papildus izpēti darbus, tos varētu izmantot kā galda dzeramos ūdeņus, iespējams, arī dziedniecības nolūkos.

Narvas svīta gandrīz visā Latvijas teritorijā ir stabils reģionālais sprostsplānis, kas atdala saldūdens horizontus no zemāk iegulošajiem minerālūdeņiem ar daudz augstāku mineralizācijas pakāpi. To veido ūdeni necaurīdīga slāņkopa – domerīti, mālaini dolomīti un māli.

Virš Narvas svītas iegul apjomīgs terigēno iežu komplekss, kurš apvieno Arukilas, Burtnieku, kā arī Gaujas un Amatas svītu smilšakmeņus, kuros sastopami arī aleirolītu un mālu starpslāņi. Šis komplekss

veido ūdenssaturšo horizontu, kurš uzskatāms par alternatīvu kvalitatīva saldūdens ieguves avotu visā pagasta teritorijā. Pilns terīgēnā kompleksa biezums sasniedz 180-200 m.

Plaviņu svītas nogulumu veidošanās laikā iezīmējas atšķirīgi sedimentācijas apstākļi un sākās karbonātisko iežu izgulsnēšanās. Šie nogulumi galvenokārt sastāv no dolomītiem ar domerītu un aleirolītu starpkārtām. To virsma iegul aptuveni 100 m dziļumā, bet biezums sasniedz 20-25 m. Pagasta dienvidu daļā Plaviņu svītas slāņkopas iegul kvartāra nogulumu segas pamatnē. Plaviņu svītas plaisainajos dolomītos iekļautie pazemes ūdeņi Mētrienas pagastā ir galvenais dzeramo ūdens ieguves avots.

Plaviņu svītu pārsedz ap 15 m biezi Salaspils svītas nogulumi, kuri sastāv no mergēļiem.

Daugavas svītas nogulumi – pārsvarā dolomīti ar reti domerītu un mergēļu starpslāņiem, atsegti daudzos urbumos pagasta teritorijas centrālajā daļā, kur tie iegul 20-30 m dziļumā. Gan pēc sastāva, gan arī pēc saguluma apstākļiem svītas nogulumi ir ļoti līdzīgi Plaviņu svītai. Maksimālais nogulumu biezums – 25 m.

Gar pagasta ziemeļrietumu robežu nelielos laukumos konstatēti Katlešu svītas dažus metrus bieza sarkanbrūnu mālu, aleirolītu un smilšakmeņu slāņkopa. Šīs svītas ieži ir jaunākie devona sistēmas nogulumi šajā apkaimē. [12.]

Kvartārs ir visjaunākais Zemes attīstības periods, kas sākās pirms 1,7 milj. gadu. Tā nogulumi pārklāj erodēto, ledāja pārveidoto devona iežu virsu, kā arī veido pašreizējā reljefa formas.

Atbilstoši ģeomorfoloģiskās rajonēšanas shēmai pagasta teritorija atrodas Austrumlatvijas zemienē ietilpstošajā Teiču līdzenumā.

Pagasta ziemeļu robežu iezīmē Aiviekste, kas tek 0.5-1.0 km platā ielejā. Iepretim Saikavai tajā atrodas morēnas veidots erozijas paliksnis. Šeit ielejā parādās arī virspalu erozijas terase, kuras augstums ir 5-6 m, kā arī paliene ap 3 m virs upes līmeņa. Saikavas apkaimē Aiviekste ir dziļi iegrauzusies morēnā, vietām tās gultnē atsedzas dolomīts.

Zemkvartāra virsma ir samērā līdzena un atrodas ap 80-85 m vjl. Kvartāra sega visplānākā ir šaurā joslā gar Aivieksti, kur tās biezums sasniedz 7-12 m. Pārējā pagasta teritorijā tas nereti pieaug līdz 20-35 m.

Kvartāra nogulumu segas uzbūve visumā ir vienkārša, jo sastāv galvenokārt no pēdējā – Latvijas leduslaikmeta un pēcdeduslaikmeta nogulumiem. Vecāku apledojumu nogulumi nav saglabājušies, jo katrs ledājs līdzenumā ir intensīvi noārdījies iepriekšējā apledojuma veidojumus.

Latvijas leduslaikmetā uzkrājušies glacigēnie, fluvioglaciālie un limnoglaciālie nogulumi, kas veido kvartāra segas lielāko daļu.

Glacigēnie nogulumi (morēna) pārklāj devona iežus, veidojot gandrīz vienlaidus segu. Tie sastāv no sarkanbrūna un brūna smilšmāla un mālsmilts ar grants, oļu piemaisījumu un atsevišķiem dažāda lieluma laukakmeņiem. Morēnas sastāvs nav viendabīgs. Dažviet tās uzbūvē vērojamas smilts, kā arī granšaina materiāla starpkārtas un ieslēgumi, kuru biezums svārstās no dažiem desmitiem centimetriem līdz 4-5 m. Morēnas biezums mainās no 5-10 līdz 20-25 m.

Fluvioglaciālie nogulumi, kas zemes virspusē atsedzas nelielās platībās dažādās pagasta daļās, veidojušies ledāja kušanas ūdeņu straumēm pārskalojot tā atnesto morēnas materiālu. Tie sastāv no dažāda rupjuma smilts, vietām ar mainīgu grants un oļu piejaukumu. Atsevišķās vaļņveida formās un pauguros fluvioglaciālos veidojumus daļēji vai pilnīgi pārklāj morēnas sega līdz 3-6 m biezumā. Fluvioglaciālo nogulumu biezums savukārt sasniedz 5-10 m, atsevišķās vaļņveida formās arī pat vairāk nekā 18 m. Šo nogulumu izplatības areālos iespējams atklāt nelielas smilts un smilts-grants iegulas. Ar tiem saistītas arī pētītā smilts-grants atradne Uzkalni.

Limnoglaciālie nogulumi (stāvošu ledāja kušanas ūdeņu veidojumi) – māli, aleirīti, aleirītiska smilts, izplatīti sporādiski atsevišķos nelielos areālos. To biezums parasti nepārsniedz dažus metrus, tikai retos gadījumos atsevišķās pozitīvās reljefa formās sasniedzot 5-10 m.

Pēcleduslaikmetā jeb holocēnā, kas iestājās pirms 10 tūkst. gadiem, izveidojušies ezeru, purvu un aluviālie nogulumu.

Ezeru nogulumu izplatīti pagasta dienvidu daļā. Dažāda lieluma ezerdobēs uzkrājušies galvenokārt sapropeli, kuru biezums sasniedz 5-8 m. Tā kā daļa purvu izveidojusies, lēni aizaugot ezeriem, tajos zem dažāda biezuma kūdras kārtas iegul arī sapropelis, kura biezums svārstās no 0.5-1.5 līdz 4.5 m.

Purvu nogulumu ir samērā plaši sastopami, īpaši pagasta austrumu daļā. Izšķir augsto, zemo un pārejas purvu kūdras. Pārsvārā sastop augstos purvus. Purvu nogulumu biezums svārstās no dažiem metriem līdz 7 m.

Aluviālie nogulumu izplatīti visu upju ielejās. Mazāko upīšu alūvijs sastāv galvenokārt no dažāda rupjuma smilts, vietām ar plānām dūņu un kūdras starpkārtiņām. Tā biezums nav liels (1-2 m).

Lielākās upes – Aiviekstes gultnes alūviju veido dažādgraudaina smilts, arī grants-olju materiāls, kas vietām satur atsevišķus dažāda lieluma laukakmeņus. Palu alūviju pārstāv smalkgraudaina un aleirītiska smilts, vietumis arī mālsmilts un smilšmāls. Tajā reizēm sastop smilšainu dūņu un kūdras starpslāņītus, organisko vielu piejaukumu. Alūvija kopējais biezums sasniedz 4 – 5 m. [12.]

Teiču ģeoloģija

Pēdējā apledojuma Linkuvas aktivizācijas fāzes laikā teritoriju, kurā atrodas Teiču purvs (3.2.1.att.), klāja Austrumlatvijas ledus sega. Teiču purva teritorijā zem aktīvā ledus veidojās radiālās glaciostruktūru formas – flūtingi. Nošķelšanās un citās ledāja plaisās izgulsnējās fluvioglaciālais materiāls, vietām veidojot osu grēdas. Ledājam apimstot, aktīvā un pasīvā ledus kontaktjoslā, deformējot flūtingus, veidojās riboto morēnu reljefs. Ledājam pakāpeniski kūstot, Austrumlatvijā veidojās ledāja kušanas ūdeņu baseini. Viens no lielākajiem bija Lubāna baseins. Šī baseina pastāvēšanas laikā, tagadējā Teiču purva teritorijā, saglabājās atsevišķi apimuši ledus bloki.

Aptuveni pirms 12000 gadiem pēc pilnīgas ledāja izkušanas tagadējā Teiču rezervāta teritorijā atklājās ledāja un tā kušanas ūdeņu veidotais reljefs ar absolūtā augstuma atzīmēm no 96.0 līdz 122.1m. Leduslaikmeta beigu posmā sāka nostiprināties augu valsts. Pārmērīga mitruma apstākļos, kas saistīts ar niecīgo iztvaikošanu un reljefa pazeminājumos veidojās sekli ezeri, kuros nelielu līmeņa svārstību rezultātā veidojās sapropelīm līdzīgi nogulumu.

Aptuveni pirms 10300gadiem, sākoties preboreālajam laikam, klimats kļuva nedaudz maigāks un tagadējā Teiču rezervāta teritorijā reljefa pazeminājumos sāka uzkrāties zemā tipa kūdra, kuru veido hipnu sūnas un grīši, retāk koki. Zemā tipa kūdras slāņa biezums ir vidēji 1m, bet ieplakā pie Islienā ezera pat 3m.

Aptuveni pirms 9000 gadiem, iestājoties nedaudz siltākam un sausākam boreālajam laikam, pazeminājās gruntsūdeņu līmenis un purva augu valsts barošanā lielāku nozīmi ieguva lietuss ūdeņi. Eitrofās augu sugas pamazām nomainīja mezotrofās. Pārmitros apstākļos veidojās pārejas tipa kūdra. Purvam augot vertikāli, ūdens no centrālām daļām noplūda uz perifēriju, veicinot augšanu horizontālā virzienā, un zemāko (absolūtais augstums 100-104m) teritoriju pārpurvošanas. Sākās ezeru aizaugšana.

Aptuveni pirms 7400 gadiem, iestājoties siltam un mitram atlantiskā laika klimatam, purva centrālajā daļā jau bija uzkrājies 2- 3m biezs kūdras slānis. Šai periodā purva augu valsti baroja tikai atmosfēras nokrišņi. Veidojās purva oligotrofā augu valsts, kurai atmirstot radās augstā tipa kūdra, bet purva malās turpināja veidoties pārejas tipa kūdra. Subboreālajā laikā, aptuveni pirms 5100 gadiem, purvu fitocenozes sastāvēja galvenokārt no sfagniem un spilvēm, kas atmirstot veido magelānsfagnu kūdras. Vēl kūdrā sastopamas šeihcēriju un sīkkrūmu paliekas. Šajā laikā notika ļoti intensīva kūdras uzkrāšanās visā purva teritorijā.

Aptuveni pirms 3000 gadiem, kad klimats kļuva vēsāks un mitrāks, sākās subatlantiskais laiks. Šajā laikā galvenokārt uzkrājās fuskuma kūdra, kas veido kūdras iegulas augšējo daļu un sasniedz līdz 6m biezu slāni. Atkarībā no lokālā mikroreljefa veidojās specifiski augu grupējumi. Slīkšņu un ezeriņu

mikroreljefa apstākļos veidojās līdz 0,5m biezi jauktās (kompleksās) kūdras slāņi (lēcas) no sūnām. Kompleksā kūdra (bez atsevišķām kūdras lēcām) veido arī iegulas augšējo daļu. Kūdras kupolu nogāzēs kompleksā kūdra pārklāj fuskuma vai magelānsfagnu kūdru. Tas norāda uz mikroreljefa izmaiņām visā purva teritorijā, kas saistīts ar purva augšanas un kūdras uzkrāšanās nevienmērīgumu. Purva daļās, kas periodiski applūdušas, plaši izplatītas šeihcērijas, kuru atliekas veido 0.2-0.5m biezas šeihcēriju - sfagnu kūdras lēcas magelānsfagnu un fuskuma kūdrā.

Subatlantiskajā laikā savienojās Teiču un Islienā purvi. Joslā starp abiem purviem aizauguši vai daļēji aizauguši Vaboles un Šūmāņu ezeri. Šo ezeru aizaugšanu veicināja arī tas, ka tie atrodas tuvu purvu malai un tajos ieplūda minerālvielām bagāti ūdeņi. Sapropeli šajās vietās klāj pārejas sfagnu un šaurlapu sfagnu kūdra. [22.]

3.2.1.att. Teiču purvs

(Avots: www.teici.gov.lv)

- **Ģeoloģisko procesu raksturojums**

Ģeoloģiskie procesi mūsdienās norisinās salīdzinoši lēni. Mētrienas pagastā visplašāk izplatītais ģeoloģiskais process ir pārpurvošanās.

Aktīvi pārpurvošanās procesi notiek ezeru krastos un upju ielejās. Ezeru aizaugšana saistīta arī ar intensīvu sapropeļa uzkrāšanos un ezeru ieplaku aizpildīšanos.

3.2.3. Derīgie izrakteņi Mētrienas pagastā

Mētrienas pagasta teritorijā šobrīd netiek veikta derīgo izrakteņu ieguve, bet ir apzinātas derīgo izrakteņu atradnes. Pētīto derīgo izrakteņu atradnes ir attēlotas 1. kartoshēma „Mētrienas pagasta derīgo izrakteņu atradnes”.

Dolomīta slāņkopas ir veidojušās plašas devona jūras baseinos to samērā seklo līču daļās. Dolomītu izmantošanas iespējas ir plašas, jo tos izmanto šķembu ražošanai, par būvakmeni un ēku apdares materiālu, no tā ražo dolomītmiltus skābu augšņu neitralizācijai un būvkaļķus celtniecības vajadzībām. Dolomītus vēl izmanto stikla rūpniecībā mehāniskās izturības palielināšanai un metalurģijā kā ugunsizturīgu materiālu. Svarīgi, ka šķembu ražošanā noteicošais rādītājs ir iežu stiprība, bet dolomītmiltu un būvkaļķu ieguvei – ķīmiskais sastāvs.

Pagājušā gadsimta 80.-tos gados, veicot Madonas rajonā derīgo izrakteņu meklēšanas darbus, Mētrienas, Praulienas un Barkavas pagastu robežzonā tika atklāta un vēlākajos gados detalizēti izpētīta ievērojama dolomītu iegula – **Saikavas atradne**, kura izvietota abos Aiviekstes upes krastos, pie kam lielākā dolomītu izplatības lauka daļa atrodas upes labā krasta zonā, t.i. Praulienas pagasta teritorijā, kur arī pašlaik notiek dolomīta ieguve. [12.]

Smilts – grants maisījumam ir ļoti liela saimnieciska nozīme un Latvijas zemes dzīlēs tas ir visplašāk sastopamais derīgais izrakteņš, kuru veido vairāk vai mazāk noapaļotas iežu atlūzu un minerālu graudiņu sakopojums.

Smilts un grants maisījums izmantojams daudzās tautsaimniecības nozarēs: betona, būvju un silikātkieģeļu izgatavošanai, ceļu būvēs, uzbērumu veidošanai būvlaukumos u.c.

Mētrienas pagastā atklāta un pētīta tikai viena – Uzkalnu smilts - grants un smilts atradne, kura atrodas 2 km dienvidrietumos no Mētrienas ciema. Atradne aizņem daļu no šauras pakalna grēdas ar stāvām nogāzēm, kura veidojusies ledāja plaisā, izgulsnējoties ledāja kušanas ūdeņu sanestam materiālam – smiltij un grantij. Smilts un grants slāni sedz līdz 6.3 m bieza morēna. Izpētītā paugura garums – ap 1 km, platums – 250-450 m. Absolūtās augstuma atzīmes paugura virsotnē – 116.8 m, pakājē – 105.3 m, relatīvais paaugstinājums – 10-12 m.

Smilts materiāls iegulā dažviet satur līdz 24.7 % grants maisījuma, laukakmeņu slāņkopā praktiski nav, pie kam smalkākais materiāls iegul griezuma augšējā daļā, bet līdz ar dziļumu nedaudz palielinās materiāla raupjums.

Atradnes platība – 13.4 ha, izpētīto (A kateg.) krājumu apjoms – 1.56 milj. m³. Augšējais derīgā slāņa materiāls līdz gruntsūdens līmenim derīgs izmantošanai kā aizpildītājs betona izgatavošanai, bet viss materiāls kopumā – ceļu būvēm un uzbērumu veidošanai būvlaukumos. [12.]

Kūdra ir viena no svarīgākajām mūsu valsts dabas bagātībām. Izdarot pēdējos kūdras atradņu meklēšanas un inventarizācijas darbus Madonas rajonā, apsektas visas prognozētās kūdras iegulas, kas lielākas par 2 ha. Darbu rezultātā pagasta teritorijā apzinātas 10 atradnes vai to daļas. Par “kūdras atradni”, pieņemts saukt kūdras iegulu, kuras platība rūpnieciski izmantojamā dziļuma (0,9 m) robežās ir lielāka par 1 ha un tās vidējais dziļums pārsniedz 1 m. Lielākajai daļai atradņu kūdras krājumi noteikti atbilstoši P (prognozētie resursi) kategorijai. Atsevišķās atradnēs Mētrienas pagastā - Runču I Nr. 16200 (3483) un Runču II Nr. 16198 (3485) veikti meklēšanas – vērtēšanas darbi un kūdras krājumi novērtēti kā N kategorijas. Vairākās atradnēs zem kūdras konstatēts sapropelis.

Visā pagasta austrumu daļā izvietojies Lielsalas, Islienās, Teiču purvs Nr.16118 (3469,3482,4144), kas atrodas Teiču rezervāta teritorijā.

Pagastā atradņu platība mainās no – 7,0 līdz 2955,5 ha. To kopējā platība ir ap 4090 ha, bet kopējā platība rūpnieciski izmantojamā dziļuma robežās - 775 ha. Iegulu maksimālais dziļums mainās no 1,4 līdz 9,1 metram. Kopējie kūdras krājumi ir lielāki par 20,8 milj. m³ jeb 2,7 milj. t pie nosacītā mitruma – 40%. Atradņu izvietojums parādīts 1. kartoshēmā. Kūdras atradņu apkopojums sniegts 3.2.1. tabulā.

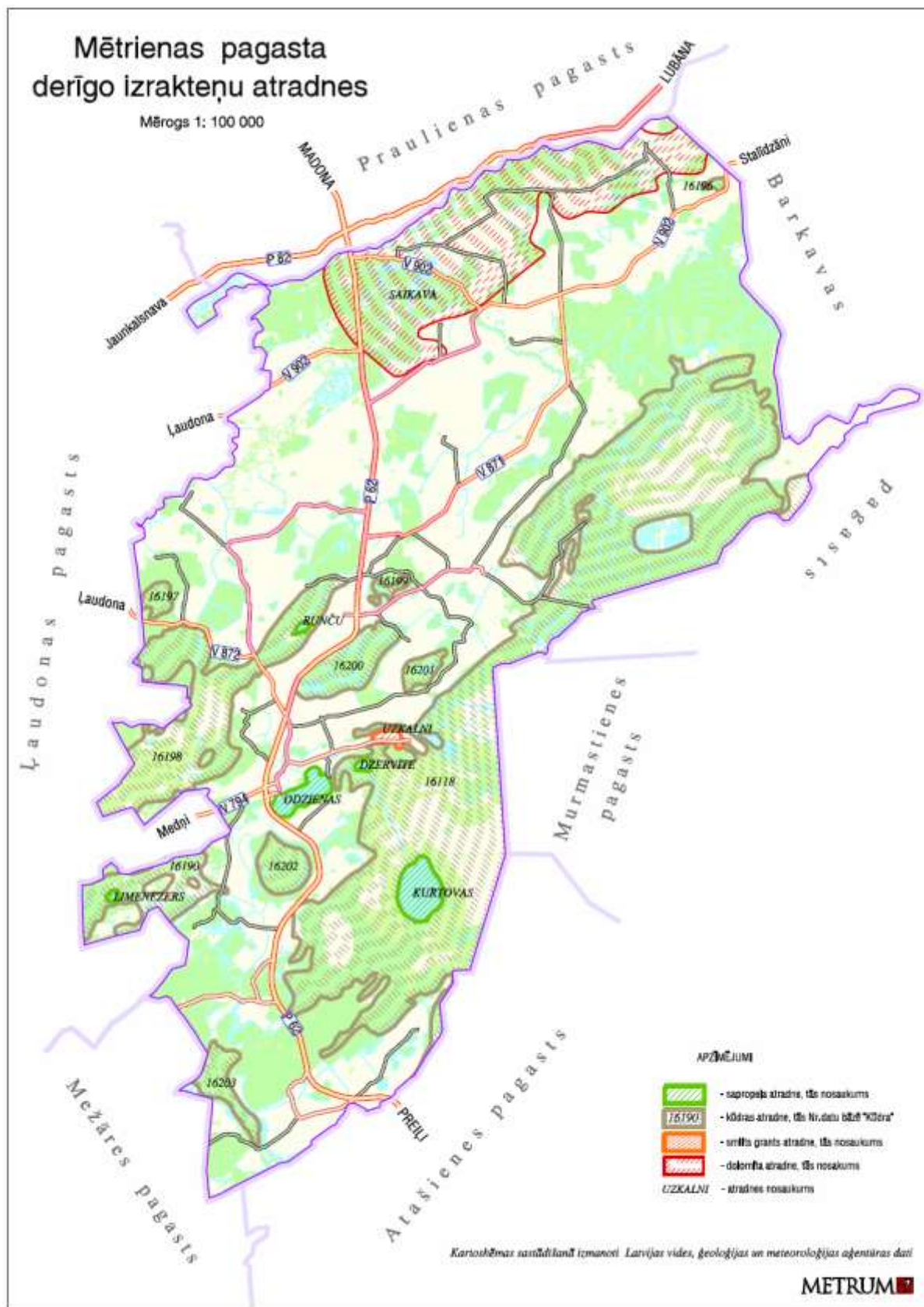
Pagasta saimnieciskajā dzīvē nozīmīgākās ir kūdras atradnes, kuru platības ir lielākas par 50 ha. Lauksaimniecībā izmantojamās kūdras ieguvei perspektīvākās atradnes ir Runču I Nr. 16200 (3483) un Runču II Nr. 16198 (3485), bet kurināmā kūdras ieguvei - Nr. 16190. Pārējās atradnēs ir salīdzinoši nelieli prognozēti resursi, kas galvenokārt izmantojami augsnes mēslošanai.

Atbilstoši normatīvo aktu norādījumiem, kūdras atradnēm, kuras mazākas par 5 ha, savām vajadzībām var izmantot to īpašnieks bez Latvijas Vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūrā izsniegtas licences, bet pārējos gadījumos jāsaņem zemes dziļu izmantošanas licence. [12.]

Kūdras atradnes Mētrienas pagastā

N. p. k.	Kūdras atradnes Nr. datu bāzē "Kūdra"	Nr. Kūdras fondā	Atradnes platība (ha)	Kūdras dziļums (m)		Kūdras krājumi, izpētes pakāpe	
				Max.	Vid.	tūkst.m ₃	tūkst.t
1.	16118 Lielsalas, Islienās, Teiču (daļa)	3469, 3482, 4144		9,1			
2.	16190 (daļa)		122	4,0	2,4	2928	527 P
3.	16196		3,0	1,4	1,1	33	6,7 P
4.	16197		12,0	2,0	1,5	180	40 P
5.	16198 Runču II (daļa)	3485	402,0	6,2	3,0	12017	1261 N
6.	16199		5,5	1,3	1,1	60,5	17 P
7.	16200 Runču I	3483	96	3,8	2,5	2400	343 N
8.	16201		14,0	2,1	1,4	196	33 P
9.	16202 Odzes	3484	64,5	4,0	2,7	1741,5	227 P
10.	16203 Paisekļa	3589	56	3,6	2,3	1288	292 P

Avots: Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra

Mētrienas pagasta ezeros apzinātas 6 sapropeļa iegulas. No tām trīs izvietotas Teiču rezervāta teritorijā, tādēļ tām nav rūpnieciskas nozīmes. Sapropeļa atradņu raksturojums sniegts 3.2.2. tabulā.

Sapropeļa iegulu platības pagasta teritorijā mainās no 3,2 līdz 50 ha, maksimālais sapropeļa slāņa biezums – no 1,5 līdz 8,2 m. Detalizēta izpēte veikta tikai vienā no atradnēm - "Runču", kurā izpētīti A (izpētītie krājumi) kategorijas sapropeļa krājumi– 127 tūkst.m³. Šajā atradnē sastopams organogēns augstas kvalitātes sapropelis, kam raksturīgs plašs pielietojuma spektrs – no izmantošanas mēslojumam līdz ķīmiskai pārstrādei. Sapropeļa maksimālais biezums atradnē sasniedz 5 m, vidējais – 4,1 m.

Pārējās pagasta sapropeļa iegulās apzināti P (prognozētie resursi) kategorijas sapropeļa resursi – pavisam 3,53 milj.m³, no tiem 1,27 milj.m³ ietilpst Teiču rezervāta teritorijā – iegulās "Dzērvīte", "Kurtovas", "Sildu". Pārsvārā pagasta teritorijā sastopamas organogēnās un organogēnās-silikātu klases sapropelis. [12.]

3.2.2. tabula

Mētrienas pagasta sapropeļa atradņu raksturojums

Nr. p.k.	Atradnes nosaukums	Ezera platība (ha)	Ūdens dziļums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropeļa iegulas platība (ha)	Sapropeļa slāņa biezums (m) <u>max.</u> vid.	Sapropeļa krājumi <u>tūkst.m³</u> <u>tūkst.t</u> <u>izpētes pakāpe</u>
1	2	3	4	5	6	7
1.	Limenezers (Limanu)	3,9	<u>7,0</u> 2,0	3,9	<u>5,0</u> 4,0	<u>150</u> 20 P
2.	Odzienas (Odzes)	47,6	<u>3,8</u> 3,3	39,0	<u>8,2</u> 5,4	<u>2106</u> 550 P
3.	Runču	4,1	<u>0,8</u> 0,4	4,1	<u>5,0</u> 4,1	<u>127</u> 13 A
Nerūpnieciskās iegulas – Teiču rezervāta teritorijā						
4.	Dzērvīte	5,6	<u>2,6</u> 2,0	3,2	<u>1,5</u> 1,1	<u>61,6</u> 8,4 P
5.	Kurtovas	74,0	<u>1,5</u> 1,5	50,0	<u>2,0</u> 1,6	<u>800</u> 112 P
6.	Sildu (Saldeš)	7,6	<u>2,6</u> 2,0	7,0	<u>6,4</u> 6,0	<u>420</u> 98 P

Avots: Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra

3.2.4. Klimats

Klimatiskajā ziņā Mētrienas pagasts atrodas republikas kontinentālajā daļā ar samērā krasām temperatūras maiņām un īsāku veģetācijas periodu. Veģetācijas periods vidēji 170 dienas gadā.

Sniega segas pastāvēšanas ilgums apmēram 120 dienas. Augsnes sasaluma ilgums apmēram 120 dienas.

Nokrišņu daudzums svārstās robežās – 560 – 700 mm gadā. To nodrošina valdošā rietumu – mitro jūras gaisa masu plūsma. Lietus nokrišņu daudzums 70 – 75 %, cieto nokrišņu daudzums 11 – 16 %.

Valdošie vēji Mētrienas pagastā ir dienvidrietumu vēji, vasaras mēnešos (maijs, jūnijs, jūlijs) valdošie vēji ir ziemeļrietumu vēji. Vidējais vēja ātrums ir 3 – 4 m/s. Dienu skaits gadā, kad vēja ātrums pārsniedz 15 m/s, ir apmēram 20 dienas.

3.2.5. Augsnes

Augsne ir visizmantotākais dabas resurss Mētrienas pagastā. Augsnes auglība ir lauksaimniecības ražošanas pamats. Auglību raksturo augsnes tips, mehāniskais sastāvs, organisko vielu daudzums, augsnes reakcija un nodrošinājums ar barības vielām. Vidējais zemes novērtējums Mētrienas pagastā ir 31 balles, Latvijā vidējais novērtējums ir 38 balles.

Galvenie lauksaimniecībā izmantojamo zemju augšņu tipi pagastā ir podzolētās un velēnu podzolētās augsnes, kas potenciāli ir nabadzīgas augsnes.

No visām lauksaimniecībā izmantojamām zemēm 73,5 % jeb 3992,4 ha ir aramzeme. 76,5 % jeb 4158,0 ha no lauksaimniecībā izmantojamām zemēm ir meliorētās platības.

3.2.6. Virszemes ūdeņi

Mētrienas pagasts ir bagāts ar dabas resursiem – ūdeņiem. Pagasta teritoriju šķērso vairākas upītes, kā arī pagasta teritorijā ir vairāki ezeri.

Mētrienas pagasta upes pieskaitāmas pie Daugavas baseina. Upes veidojušās ledāju kušanas laikā kvartāra periodā.

Aiviekste – lielākā Daugavas pieteka Latvijas teritorijā, Madonas rajonā. Garums ir 114 km, baseina platība 9160 km². Aiviekste iztek no Lubānas ezera. Upes gada notece ir 1,841 km³, kritums ir 23 metri – 0,2 m/km. Aiviekste ir robežupe starp Mētrienas un Praulienas pagastiem. Lielākās pietekas Aiviekstei ir Pededze, Balupe, Liede, Kuja, Iča un citas upes. Upei ir publisko ūdeņu statuss.

Odze – Neretas labā krasta pieteka Madonas un Jēkabpils rajonos. Garums ir 26 km, baseina laukums – 170 km². iztek no Odzienas ezera. Upe visā garumā regulēta. Upes gada notece ir 0,041 km³, kritums ir 20 metri – 0,8 m/km. Lielākās pietekas ir Apozole, Dēmenīša.

Dēmenīša – Odzes pieteka, 6 km gara. Upe iztek no Kutavas ezera.

Joša – Aiviekstes pieteka, kas iztek no Runcu ezera. Upe ir 13 km gara.

Išliena – 25 km gara robežupe starp Mētrienas un Barkavas pagastiem.

Odaža – Aiviekstes pieteka. Upe ir 4 km gara.

Odzienas ezers (Odzes ezers) – atrodas pie Madonas – Atašienes ceļa. Platība ir 47,6 ha, garums – 1,1 km, lielākais platums – 0,5 km, vidējais ezera dziļums ir 1,8 metri, lielākais dziļums – 3,3 metri. Baseina platība – 7,1 km². Ovāla ezerdobe, piekraste ir zema, aizaugusi, tālāk slīps pacēlums. Ezera dibens ir līdzens, pie krastiem smilšains, vidū dūnains. Eitrofs ezers. No Odzienas ezera iztek Odze, ietek divi strauti. Publiskais ezers. Ezerā mīt dažādas zivis – plauži, karūsas, līdakas, asari un līņi. Visbiežāk sastopamā zivs ir rauda. [18.]

Kurtavas ezers – ezers atrodas Teiču purva malā. Platība ir 74 hektāri, garums – 1,2 km, lielākais platums – 0,8 km. Ezera vidējais dziļums ir 0,8 metri, lielākais dziļums – 1,2 metri. Ezerā ietek vairāki grāvji, iztek Dēmenīša. Ovāla, sekla ezerdobe, krasti zemi, izskaloti, kūdraini. Ezera dibenā biezs kūdras slānis. Kurtavas ezers ir distrofs ezers. Ezerā ir sastopamas raudas, līdakas, līņi, asari, plauži, karūsas; visbiežāk sastopamā zivs ir rauda. [18.]

Sildu ezers (Saldes, Saldus ezers) – atrodas Teiču purva ziemeļrietumu daļā. Ezera platība – 7,7 ha. Ezera dibens lielākoties kūdrains, vietām dūņains. Ezera lielākais dziļums – 2,7 metri. Hidroloģiskais režīms – noteces.

Dzērvīte – ezera laukums ir 3,4 ha. Ezera vidējais dziļums – 2 metri, vidējais dziļums – 2,6 metri. Hidroloģiskais režīms – noteces (skat. 3.2.2. attēlu).

3.2.2. att. Skats uz Dzērvītes ezeru no Sildu pilskalna

Foto: SIA „METRUM”, 2006

Runcu ezers (Runču) – atrodas netālu no Mētrienas ciema. Ezera platība – 4,1 ha. Ezera maksimālais dziļums ir 0,8 metri. Ezers ir stipri aizaudzis. No ezera iztek Jošas upe.

Limenezers (Limeņu, Limanu, Limenas, Limenes) – ezera laukums 3,9 ha, lielākais dziļums ir 7 metri. Hidroloģiskais režīms – noteces.

Maltas ezers – ezera platība ir 1 ha.

Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas ir noteiktas **Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos** un attēlotas **grafiskajā daļā** - kartē „Mētrienas pagasta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” ar mērogu 1: 10000.

Publiskie ūdeņi

Publiskie ūdeņi ir valsts īpašums, ciktāl uz tiem nepastāv īpašuma tiesības privātai personai. Publiskās ūpēs katram brīvi atļauta ūdens ikdienišķa lietošana, ciktāl ar to nekaitē sabiedrībai un neaizskar zemes īpašnieka tiesības. Publiskās ūpēs zvejas tiesība pieder katram piekrastes īpašniekam gar viņa robežu tajā ūdens daļā, kas ir tuvāk viņa nekā cita zemei.

Mētrienas pagastā pie publiskajiem ūdeņiem tiek pieskaitīti Odzienas un Kurtavas ezeri. Pie publiskajiem ūdeņiem ir pieskaitāma Aiviekstes upe visā tās garumā.

Pie virszemes ūdeņiem ir jāmin arī meliorācijas grāvji. Pagastā ir valsts, koplietošanas un vienas saimniecības grāvji. Valsts novadgrāvji ir apkopoti 3.2.4. tabulā.

Mētrienas pagastā nav hidroelektrostaciju, polderu vai stipri pārveidotu ūdensobjektus.

3.2.7. Pazemes ūdeņi

Mētrienas pagasta teritorija atrodas Daugavas (D_3dg) un Gaujas – Amatas (D_3gj+am) ūdens horizontos. Ūdensapgādei tiek izmantoti divi urbumi, kas ierīkoti Mētrienas ciema teritorijā.

Daugavas ūdens horizonta virsma viena urbuma rajonā atrodas no 23 – 26 metru dziļumā no zemes virsmas. Horizontu veido karbonātiski ieži – dolomīti ar māla un dolomītmerģeļa starpkārtām. Ūdensapgādei izmantojamais intervāls atrodas 27 – 40 metru dziļumā. Eksploatācijas urbumu debiti ir 1,5 – 2,8 l/sek., īpatnējie debiti – 0,6 – 0,75 l/sek.

Pazemes ūdeņus no piesārņošanas neaizsargātajiem gruntsūdeņiem atdala kvartāra nogulumi – smilšmāli un grants, kuru kopējais biezums ir 23 – 26 m, no tiem 19 m ir ūdens vāji caurlaidīgie smilšmāli, Daugavas horizonta augšējās daļas 2 – 3 m biezie māla un dolomītmerģeļa slāņi.

Daugavas ūdens horizonta statistiskais līmenis ir 5 – 12 m no zemes virsmas, atkarībā no reljefa, un gruntsūdeņu statistiskais līmenis – 2-5 m no zemes virsmas. Horizontu līmeņu starpība ir 3 – 7 m. Ūdens līmeņa pazeminājums eksploatācijas urbumā izmantojamajā ūdens horizontā eksploatācijas laikā var sasniegt 2 – 8,5 m, atkarībā no urbumu debitiem un īpatnējiem debitiem. [2.]

Otrs urbums atrodas Gaujas – Amatas ūdens horizontā. Šajā rajonā horizonta virsma atrodas 70 – 80 m dziļumā no zemes virsmas. Horizontu veido biezums ir līdz 100 – 110 m. Ūdens mineralizācija ir līdz 0,35 g/l, kopējā cietība – līdz 1 l/sek., debiti – līdz 5 l/sek.

Pazemes ūdeņus no piesārņošanas neaizsargātajiem gruntsūdeņiem šajā rajonā atdala 25 – 30 m biezi kvartāra nogulumi, no tiem ūdens vāji caurlaidīgie smilšmāli un mālsmilts ir 20 – 23 m, un Pļaviņu – Daugavas horizonta līdz 40 – 50 m biezie nogulumi, no tiem 5 – 13 m ir ūdens vāji caurlaidīgie māli un dolomītmerģeļi.

Gaujas – Amatas ūdens horizonta statistiskais līmenis ir 17 – 18 m. [1.]

3.2.8. Zemes lietošanas mērķi Mētrienas pagastā

Nekustamā īpašuma mērķis (lietošanas mērķis) ir noteiktā zemes un būvju pašreizējā izmantošana vai zemes plānotā (atļautā) izmantošana, ko kadastrālās vērtēšanas vajadzībām nosaka zemes vienībai, zemes vienības daļai atbilstoši detālplānojumam, vietējās teritorijas plānojumam vai normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā uzsāktai zemes vai būves izmantošanai. (20.06.2006. MK not. Nr. 496 „Nekustamā īpašuma lietošanas mērķu klasifikācija un nekustamā īpašuma lietošanas mērķu noteikšanas un maiņas kārtība”)

Zemes sadalījums pa nekustamā īpašuma lietošanas mērķu grupām Mētrienas pagastā ir šāds:

- Lauksaimniecība – 8812,0 ha;
- Mežsaimniecība – 2275,7 ha;
- Ūdenssaimniecība – 76,0 ha;
- Vienģimeņu un divģimeņu dzīvojamo māju apbūve – 24,1 ha;
- Daudzdzīvokļu māju apbūve – 9,5 ha;
- Darījumu iestāžu un komerciāla rakstura apbūve – 2,8 ha;
- Sabiedriskas nozīmes objekti – 2695,5 ha;
- Rūpniecības objekti – 2,0 ha;
- Satiksmes infrastruktūras objekti – 125,4 ha;
- Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti – 1,2 ha;
- Pārējie objekti – 1,0 ha.

Visvairāk zemju tiek izmantots lauksaimniecībai, salīdzinoši daudz zemes tiek izmantotas mežsaimniecībā un Mētrienas pagastā ir lielas platības, ko aizņem sabiedriskas nozīmes objekti, kas ietver sevī Teiču dabas rezervātu.

3.2.9. Zemes fonda struktūra

Mētrienas pagasta kopējā platība ir 14025,2 ha. Mētrienas pagasta zemes balance ir attēlota 3.2.3. tabulā. Dati ir no Valsts zemes dienesta uz 2006. gada 1. janvāri.

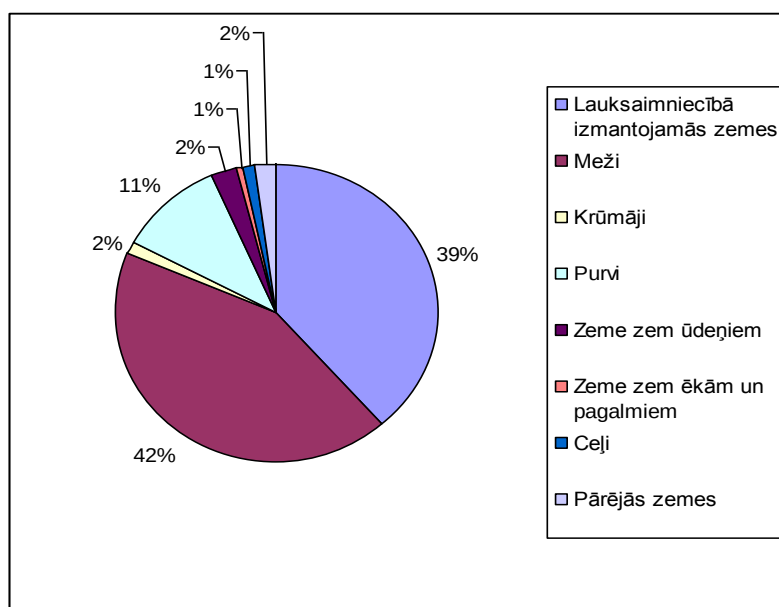
3.2.3. tabula

Zemes fonda struktūra Mētrienas pagastā

Zemes lietošanas veids	Platība, ha
Lauksaimniecībā izmantojamās zemes	5433,3
Meži	5965,6
Krūmāji	214,0
Purvi	1511,4
Zeme zem ūdeņiem	337,2
Zeme zem ēkām un pagalmiem	111,2
Ceļi	181,6
Pārējās zemes	270,9
<i>Kopā:</i>	<i>14025,2</i>

Avots: Valsts zemes dienests, 2006

Lielāko daļu zemju Mētrienas pagastā aizņem meži (42%) un lauksaimniecībā izmantojamās zemes (39%), kas redzams 3.2.3. attēlā.

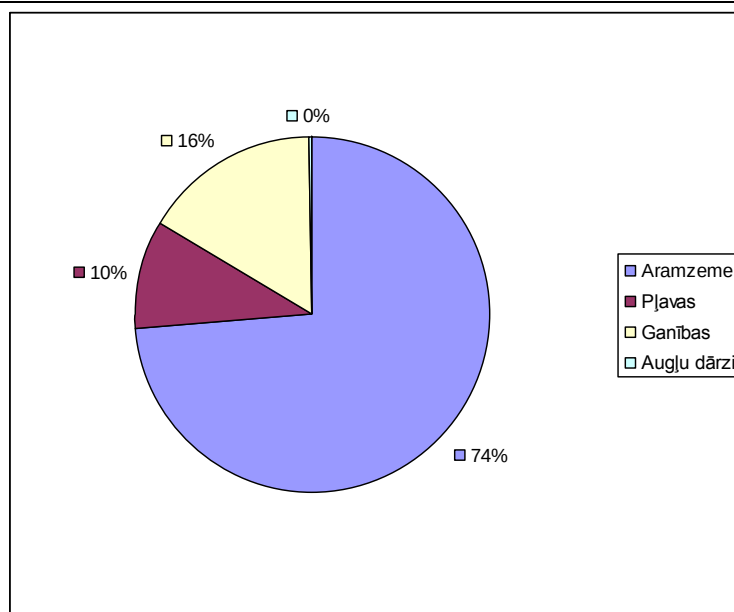

3.2.3. att. Zemju sadalījums pēc lietošanas veida, procentos

3.2.10. Lauksaimniecībā izmantojamās zemes

Mētrienas pagasta lauksaimniecībā izmantojamo zemju platība sastāda 5433,3 ha, no kuriem 4158,0 ha ir meliorētās lauksaimniecībā izmantojamās zemes.

Lielāko daļu no lauksaimniecībā izmantojamajām zemēm sastāda aramzemes platības – 3992,4 ha, ganības aizņem 868,7 ha, pļavas – 555,8 ha, bet augļu dārzi tikai 16,4 ha. Procentuālais zemju sadalījums ir attēlots 3.2.4. attēlā.

3.2.4. att. Lauksaimniecībā izmantojamo zemju sadalījums

Meliorētās lauksaimniecības zemes Mētrienas pagastā aizņem 4158,0 ha jeb 29,6% no kopējās pagasta platības un 76,5% no lauksaimniecībā izmantojamajām zemēm.

Kopā Mētrienas pagastā ir 334 valsts, koplietošanas un vienas saimniecību grāvju, kuru kopējais garums sastāda 203,11 km. No tiem ūdensnotekas ir 136,572 km garas, kontūrgrāvji – 64,463 km un susinātājgrāvji – 2,075 km. Valsts novadgrāvji ir attēloti 3.2.4. tabulā. Valsts novadgrāvjiem un koplietošanas grāvjiem ir attēlota aizsargjoslas 10 metru platumā **grafiskajā daļā** – kartē „Mētrienas pagasta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” M 1:10000.

3.2.4. tabula

Valsts novadgrāvji

Novadgrāvja Nr. vai nosaukums	ŪSIK kods	Garums, m
Joša	42312	11000
Isliena	4232	5960
Muižupe	423262	6600
Demenīša strauts	431666	2010
Talicka	42196	2780
Raksala – Lūza	4316662	6706
Odzes strauts	431663	4290

Avots: LAD Aiviekstes meliorācijas sistēmu valsts pārvalde, 2006

Ir nepieciešams veikt periodisku valsts un valsts nozīmes regulētu ūdensteču renovāciju vai rekonstrukciju saskaņā ar Latvijas Republikas spēkā esošo likumdošanu.

Mētrienas pagastā pēc Madonas rajona teritorijas plānojuma datiem ir rajona nozīmes lauksaimniecības zemes, kas aizņem 141 ha lielu platību. Šo zemju mērķis ir saglabāt īpaši vērtīgo zemju resursus daudzfunkcionālās primārās lauksaimnieciskās ražošanas vajadzībām: augļkopība, lopkopība, augkopība, netradicionālā lauksaimniecība, lauku tūrisms un citām. Rajona nozīmes lauksaimniecībā izmantojamās zemes saglabājamās un izmantojamās visa veida lauksaimnieciskās ražošanas vajadzībām. Rajona nozīmes lauksaimniecībā izmantojamās zemes attēlotas **grafiskajā daļā** - kartē „Mētrienas pagasta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” M 1:10000.

3.2.11. Krūmāji

Krūmāji aizņem 214,0 ha no Mētrienas pagasta kopējās platības, kas sastāda 1,5%. Krūmāju teritorija nepārtraukti palielinās, aizaugot neapstrādātajām lauksaimniecības zemēm.

3.2.12. Purvi

Mētrienas pagastā purvi aizņem 1511,4 ha no kopējās pagasta platības, kas ir 10,8%. 1171,3 ha no tiem pieder Teiču dabas rezervātam. – lielākajam dabas rezervātam Latvijā (skat. 3.1.14. nodaļu). Teiču dabas rezervātam ir noteikta ārējā aizsargjosla. Vēl Mētrienas pagastā ir purvi, kas neietilpst dabas rezervāta teritorijā: Volgacu purvs, Runcu purvs. Purviem ir noteiktas aizsargjoslas (skat. **Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi**). Purvi un to aizsargjoslas ir attēlotas **Grafiskajā daļā** – karte „Mētrienas pagasta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” M 1:10000.

3.2.13. Meži

Meži Mētrienas pagastā aizņem 5965,6 ha jeb 42,5%. Valsts mežu platības Mētrienas pagastā aizņem 1256,3 ha, ko apsaimnieko a/s „Latvijas valsts meži” Ziemeļlatgales mežsaimniecība.

Jebkura īpašuma vai lietojuma veida mežu teritorijas izmantošanu, atbilstoši Meža likumam, pārrauga Valsts meža dienests, kas ir Zemkopības ministrijas pārraudzībā esoša valsts civiltiestāde, kas atbild par vienotu meža politikas realizāciju visos Latvijas mežos, uzrauga normatīvo aktu ievērošanu, realizē atbalsta programmas ilgtspējīgas mežsaimniecības nodrošināšanai. Mežu apsaimniekošanu un uzraudzību veic Madonas virsmežniecības Madonas mežniecība.

Mežaudžu vecumstruktūra ir diezgan izlīdzināta, kas nodrošinās meža resursu pieejamību arī nākotnē. Kopumā ir neliels pāraugušo audžu procents, kas liecina par intensīvu meža apsaimniekošanu.

Valsts mežos vecumstruktūra ir daudz izlīdzinātāka, pārējos mežos vidēja vecuma audzes veido vairāk kā 40%. Tas skaidrojams ar to, ka lielu daļu no pārējiem mežiem veido pēdējos 60 gados aizaugušās lauksaimniecības zemes. Jaunaudzes sastāda vairāk kā 23% no Mētrienas pagasta mežiem, tāpēc būtu jāpievērš īpaša uzmanība izcirtumu un jaunaudžu savlaicīgai izkopšanai un sugu sastāva veidošanai, lai nākotnē veidotos ekonomiski vērtīgas mežaudzes.

Mētrienas pagastā lielākās platības aizņem mežaudzes, kurās dominējoša suga ir bērzs un priede (35% un 30%), mazāk aizņem egļu audzes (18%). Melnalkšņu un baltalkšņu meži aizņem 6% un 5% mežu teritorijas, arī apšu audzes aizņem 5 %, bet pārējo koku sugu audzes aizņem daudz mazākas teritorijas.

Mētrienas pagasta teritorijā vērojamas valdošo koku sugu atšķirības valsts apsaimniekotajos mežos un pārējo īpašnieku mežos.

Valsts apsaimniekotajos mežos 44% mežaudžu dominējošā koku suga ir parastā priede. 27% aizņem egļu audzes un 25 % bērzu audzes. 4% veido apšu audzes, bet pārējo koku sugu audzes sastopamas ļoti nelielās teritorijās, nesasniedzot pat 1% īpatsvaru valsts mežos.

Pārējo apsaimniekotāju mežos priedes veido tikai 23% audžu. Salīdzinoši ar valsts mežiem pārējos mežos ir daudz lielāks bērzu audžu īpatsvars (41%), bet baltalkšņu audzes aizņem 12% no pārējo mežu platības. Baltalkšņu audzes veidojušās aizaugot lauksaimniecības zemēm, izvietojušās kopā ar egļu un bērzu audzēm. Platlapju audzes valsts mežos gandrīz nav sastopamas, un arī pārējos mežos veido 1% jeb 47,5 ha, vairāk ošu un liepu audzes.

3.2.14. Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas un objekti

Īpaši aizsargājamās dabas teritorijas ir ģeogrāfiski noteiktas platības, kas atrodas īpašā valsts aizsardzībā ar nolūku: aizsargāt un saglabāt dabas daudzveidību; nodrošināt zinātniskos pētījumus un vides pārraudzību; saglabāt sabiedrības atpūtai, izglītošanai un audzināšanai nozīmīgas teritorijas.

Aizsargājamās teritorijas Mētrienas pagasta teritorijā meža zemēs aizņem neparasti lielu platību - 52%, tās veido Teiču dabas rezervāts, aizsargājamās zonas gar ūdeņiem un mitrzemēm, mikroliegumi, dabas parks „Aiviekstes paliene”, vietējās nozīmes parks un īpaši aizsargājami meža iecirkņi – medņu riestu meži. Lielāko daļu aizsargājamo teritoriju veido Teiču dabas rezervāts, medņu riestu meži un aizsargājamās zonas gar ūdeņiem. Valsts mežu zemēs aizsargājamā teritorijas atrodas 49%, bet pārējo apsaimniekotāju mežos aizsargājamās teritorijas veido tikai 3%.

Dabas rezervāts “Teiču dabas rezervāts”

Nozīmīgākā no īpaši aizsargājamām dabas teritorijām ir Teiču dabas rezervāts, kas atrodas Mētrienas pagasta dienvidaustrumu daļā. Tas ir dibināts 1982. gadā, un tā platība ir 19 337 ha. Teiču purvs iekļauts Ramsāres konvencijas vietu sarakstā.

3.2.5. att. Teiču dabas rezervāta informatīvais stends

Foto: SIA „METRUM”, 2006

Teiču dabas rezervātu aizsargā „Teiču dabas rezervāta likums”(2000.). Saskaņā ar likumu, rezervāta teritorija sadalīta divās zonās – stingrā režīma zonā un regulējamā režīma zonā. Stingrā režīma zonā nav pieļaujama nekāda saimnieciskā darbība un to drīkst apmeklēt tikai ar Teiču dabas rezervāta administrācijas atļauju tikai izpētes un aizsardzības nolūkos. Arī regulējamā režīma zonu drīkst apmeklēt tikai ar Teiču dabas rezervāta administrācijas atļauju, izņemums ir personas, kuras dzīvo rezervāta teritorijā.. Bez tam, regulējamā režīma zonā aizliegts lietot jebkādas ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus un veikt mežsaimniecisko darbību, izņemot ainavu veidošanas cirti un cirtes aizsargājamo sugu un biotopu saglabāšanai.

Lai mazinātu saimniecisko un sociālo ietekmi uz rezervāta ekosistēmām, ap rezervātu tiek noteikta ārējā aizsargjosla. Ārējā aizsargjoslā noteikti ierobežojumi putnu medībām, aizliegts mainīt virszemes un pazemes ūdeņu hidroloģisko režīmu, lietot toksiskas, mutagēnas ķīmiskās vielas un produktus, kā arī bojāt vai iznīcināt ekoloģiski un estētiski nozīmīgus ainavas elementus.

Teiču rezervāta lielāko daļu (gandrīz 15000ha) aizņem sūnu purvs, ar tam raksturīgu savdabīgu augu un dzīvnieku valsti, kā arī mikroklimatu un mikroliefu. Teiču rezervātā nelielās platībās galvenokārt ezeru krastos sastopami arī pārejas un zāļu purvi. Pārejas purvam raksturīgās sugas ir purva rūgtdille, purva vārnkāja, dažādas orhideju sugas, vilku kārkls. Zemais jeb zāļu purvs ir izveidojies Vaboles ezera apkārtnē, Islienā ezera krastā, kā arī Šumāna ezerā. Šeit dominējošie augi ir pūkaugļu grīslis, trejlapu

puplaksis, purva rūgtidile, purva vārnkāja. Sūnu purvā augi ir piemērojušies oligotrofiem apstākļiem. Sūnu purvi var būt klaji vai arī apauguši ar retām priedēm un bērziem. Klajie purvi ir ciņaini, ar vai bez lāmām. Uz ciņiem dominējošās sugas ir sila virsis, makstainā spilve, brūnais sfagns, Magelāna sfagns, iesarkanais sfagns. Lāmās dominē purva šeihcērija, dūkstu grīslis, parastais baltmeldrs, garsmailes sfagns. Otrajā gadījumā galvenās sugas ir purva vaivariņš, zilene, ārkauša kasandra, Magelāna sfagni, šaurlapu sfagni.

Purvu ietver dabiska mežu josla (pārsvarā vecas un pārmitras mežaudzes). Šāds cilvēku nepārveidots un no tā darbībām pasargāts mitro biotopu komplekss ir unikāla dzīves vide vairākām retām un apdraudētām augu un putnu, kā arī reliktām tauriņu sugām. Purvā iestiepjas vairāki gari vaļņveida pacēlumi, kuri veido salas un pussalas Teiču purvā - Rāksalu, Siksalu.

Dabas parks „Aiviekstes paliene”

Dabas parks „Aiviekstes paliene” dibināts 2004.gadā, tas atrodas Ļaudonas, Praulienas un Mētrienas pagastu teritorijās. Dabas parka kopējā platība – 1155 ha.

„Aiviekstes paliene” ar Vides ministra 2004.gada 13.aprīļa rīkojumu Nr.102 ir iekļauta Latvijas Natura 2000 – Eiropa nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju sarakstā.

Dabas parkā iekļauts apmēram 23,3 km garš un līdz 1 km plats Aiviekstes palienes posms starp Kujas un Aronas ieteku. Liela daļa dabas parka teritorijas applūst gandrīz katru pavasari un reizēm arī vasarās vai rudenos pēc lieliem nokrišņiem.

Teritorija iekļauta Eiropas putniem nozīmīgo vietu sarakstā, tajā konstatētas vairākas Eiropā un Latvijā aizsargājamās putnu sugas, piemēram, baltais stārķis (*Ciconia ciconia*), melnais stārķis (*Ciconia nigra*), ziemeļu gulbis (*Cygnus cygnus*), mazais gulbis (*Cygnus columbianus*), sējas zoss (*Anser fabalis*), baltpieres zoss (*Anser albifrons*), mazā gaura (*Mergus albellus*), lielā gaura (*Mergus merganser*), niedru lija (*Circus aeruginosus*). Dabas parks ir nozīmīga ligzdojošos griežu (*Crex crex*) koncentrācijas vieta.

Citas nozīmīgas dabas vērtības dabas parkā ir upju palieņu pļavas ar vairākām aizsargājamo augu atradnēm – konstatēta mānīgā knīdija (*Cnidium dubium*), jumstiņu gladiola (*Gladiolus imbricatus*), Sibīrijas skalbe (*Iris sibirica*), Baltijas dzegužpirkstīte (*Dactylorhiza baltica*) un plankumainā dzegužpirkstīte (*Dactylorhiza maculata*).

„Aiviekstes paliene” ir nozīmīga teritorija Biotopu direktīvas 1.pielikuma biotopu – upju palieņu pļavu (6450), sugām bagātu atmatu pļavu (6270) un mēreni mitru pļavu (6510) saglabāšanai.

Dabas parka vērtības apdraud pļavu aizaugšana ar krūmiem. Turpmāk dabas parku negatīvi var ietekmēt lauksaimniecībā izmantojamo zemju apstrādes intensificēšanās un meliorācijas sistēmu atjaunošana.

Vietējās nozīmes parks „Odzienas parks”

„Odzienas parks” – 7076 – 008 - 0154 (1,9 ha) - vecs ozolu stādījums Ozolkalnā, kura ekoloģiskā vērtība tuvā nākotnē strauji palielināsies. Nozīmīga estētiskā vērtība. Parkā aug ozoli, liepas, vīksnas un gobas.

Mikroliegumi

Mētrienas pagasta teritorijā ir izveidoti trīs mikroliegumi meža biotopu aizsardzībai:

- Mikroliegums platlapju meža biotopam – 0,8 ha platībā, teritorijā konstatēta arī īpaši aizsargājamā reti sēne – piepe zarainā dižadatene (*Hericium coralloides*). Šī suga ir reti sastopama;
- Mikroliegums skuju koku meža biotopam – 3,3 ha platībā, teritorijā konstatēta īpaši aizsargājamā sūnu suga Hella kļāpe (*Anastrophyllum hellerianum*);

- Mikroliegums lapu koku meža biotopam – 5,9 ha platībā, teritorijā konstatētas īpaši aizsargājamās ķērpju un bezmugurkaulnieku sugas.

Dižkoki

Mētrienas pagastā atrodas Rijzemju ozols, kas ir vietējās nozīmes dižkoks. Ozols atrodas zemes vienībā ar kadastra numuru 7076 008 0180.

3.2.6.att. **Rijzemju ozols**

Foto: SIA „METRUM”, 2006

Aizsargājams augs

Mētrienas pagastā ir sastopami daudzi aizsargājamie augi:

- Jumstiņu gladiolas;
- Dižā aslake;
- Šaurlapu lakacis;
- Parastā zalktene;
- Dobais cīrulītis;
- Sniegbaltā ūdensroze;
- Smaržīgās naktsvijole.

Jumstiņu gladiolas (*gladiolus imbricatus*) ir skalbju dzimtas lakstaugi, kas ir diezgan reti sastopams, mitrās, purvainās, pārplūstošās ieleju un mežu pļavās, krūmājos. Jumstiņu gladiola ir aizsargājams augs.

Dižā aslake (*cladium mariscus*) ir grīšļu dzimtas augs, kas ir sastopams zāļu purvos un pārpurvotos ezeru krastos. Šī suga ir reti sastopama.

Šaurlapu lakacis (*pulmonaria angustifolia*) ir skarblapju dzimtas augs, kas aug priežu mežos. Suga Latvijā ir reti sastopama.

Parastā zalktene (*daphne mezereum*) ir zalkteņu dzimtas augs. Aug mitros, ēnainos lapu koku mežos, krūmājos. Augs ir aizsargājams un ļoti indīgs. Auga mizu izmanto ārstniecībā.

Sniegbaltā ūdensroze (*nymphaea candida*) ir ūdensrožu dzimtas ūdensaugšs. Sastopams stāvošos vai lēni tekošos ūdeņos. Aizsargājams augs.

Dobais cīruļītis (*corydalis cava*) ir matuzāļu dzimtas augs. Latvijā ļoti reti sastopams augs.

Smaržīgā naktsvijole (*platanthera bifolia*) ir orhideju dzimtas augs, kas sastopams meža pļavās, krūmājos un mežmalās. Tas ir aizsargājams augs.

3.3. Iedzīvotāji

3.3.1. Iedzīvotāju skaits

Mētrienas pagastā dzīvo 851 iedzīvotāji (uz 14.04.2006.), no kuriem sieviešu ir 433 un vīriešu - 409. Pēdējos gados iedzīvotāju skaits samazinās (skat. 3.3.1. tabulu), kas saistīts ar negatīvo dabisko pieaugumu, kā arī ar iedzīvotāju, it sevišķi jauniešu, izbraukšanu no pagasta.

3.3.1. tabula

Mētrienas pagasta iedzīvotāju skaita dinamika 1995. – 2006.

Gads	Iedzīvotāju skaits
1995	1040
1996	1024
1997	1018
2000	1002
2003	897
2004	869
2005	842
2006 (uz 14.04)	851

Avots: Mētrienas pagasta padome, Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Šobrīd Mētrienas pagastā dzīvo latvieši – 673 iedzīvotāji jeb 81,3 %, krievi – 99 iedzīvotāji – 12 %, baltkrievi – 30 iedzīvotāji jeb 3,6 %, poļi – 15 iedzīvotāji - 1,8 % un citu nāciju iedzīvotāji – 11 – 1,3 %.

3.3.2. tabula

Bērnu vecuma un dzimuma struktūra

Dzimums	0 – 6 gadi	7 – 18 gadi	Kopā
Sievietes	17	76	93
Vīrieši	15	60	75

Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Mētrienas pagastā ir vīriešu vairāk nekā sieviešu visās vecuma grupā, izņemot darbspējas vecuma grupu, kur sieviešu ir vairāk (skat. 3.3.3. tabulu).

3.3.3. tabula

Iedzīvotāju vecuma un dzimuma struktūra

Dzimums	Līdz darbspējas vecumam	Darbspējas vecumā	Virs darbspējas vecuma
Vīrieši	40	302	67
Sievietes	53	258	122
Kopā	93	560	189

Avots: Pilsonības un migrācijas lietu pārvalde

Darbspējas vecumā ir 66,5% iedzīvotāju, pirms darbspējas vecumā – 11,1% iedzīvotāju un pensijas vecumā – 22,4% iedzīvotāju.

3.3.2. Uzņēmējdarbība Mētrienas pagastā

Viens no uzņēmējdarbības virzieniem, kas Mētrienas pagastā ir visplašāk izplatīts ir lauksaimniecība.

Mētrienas pagastā ir zemnieku saimniecības, kas nodarbojas ar rapša un graudaugu audzēšanu, kā arī zālāju sēklu audzēšanu.

Pagasta teritorijā ir arī daļēji attīstīta cūkkopība un biškopība.

Pagastā ir saimniecības, kas izvēlējušās bioloģisko lauksaimniecību.

Vislielākais nodarbināto skaits ir piena lopkopības virzienā. Pagastā ir reģistrēti 89 ganāmpulki, to skaitā 82 slaucamas govys, lopu skaits pagastā ir 555, to skaitā ir 288 slaucamas govys. Pienu iepērk četri uzņēmumi:

- „Cesvaines piens”;
- „Lazdonas piensaimnieks”;
- „Preiļu siers”;
- PSK „Atašiene - Agro”.

SIA „Āres – M” nodarbojas ar kokapstrādi, SIA „Dzelmes” gatavo kamīna malku.

Vairāki iedzīvotāji plāno nodarboties ar tūrismu.

Mētrienas pagastā nav uzņēmumu, kas radītu nozīmīgu piesārņojumu videi.

3.4. Telpiskā plānojuma struktūra

3.4.1. Apdzīvojuma struktūra

Mētrienas pagastā apdzīvojuma blīvums ir 6,08 cilv./km². Visblīvāk apdzīvota vieta ir ciems Mētriena.

Saskaņā ar MK noteikumiem Nr. 883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi” tika noteiktas Mētrienas pagasta administratīvās robežas Mētrienas ciema teritorijai.

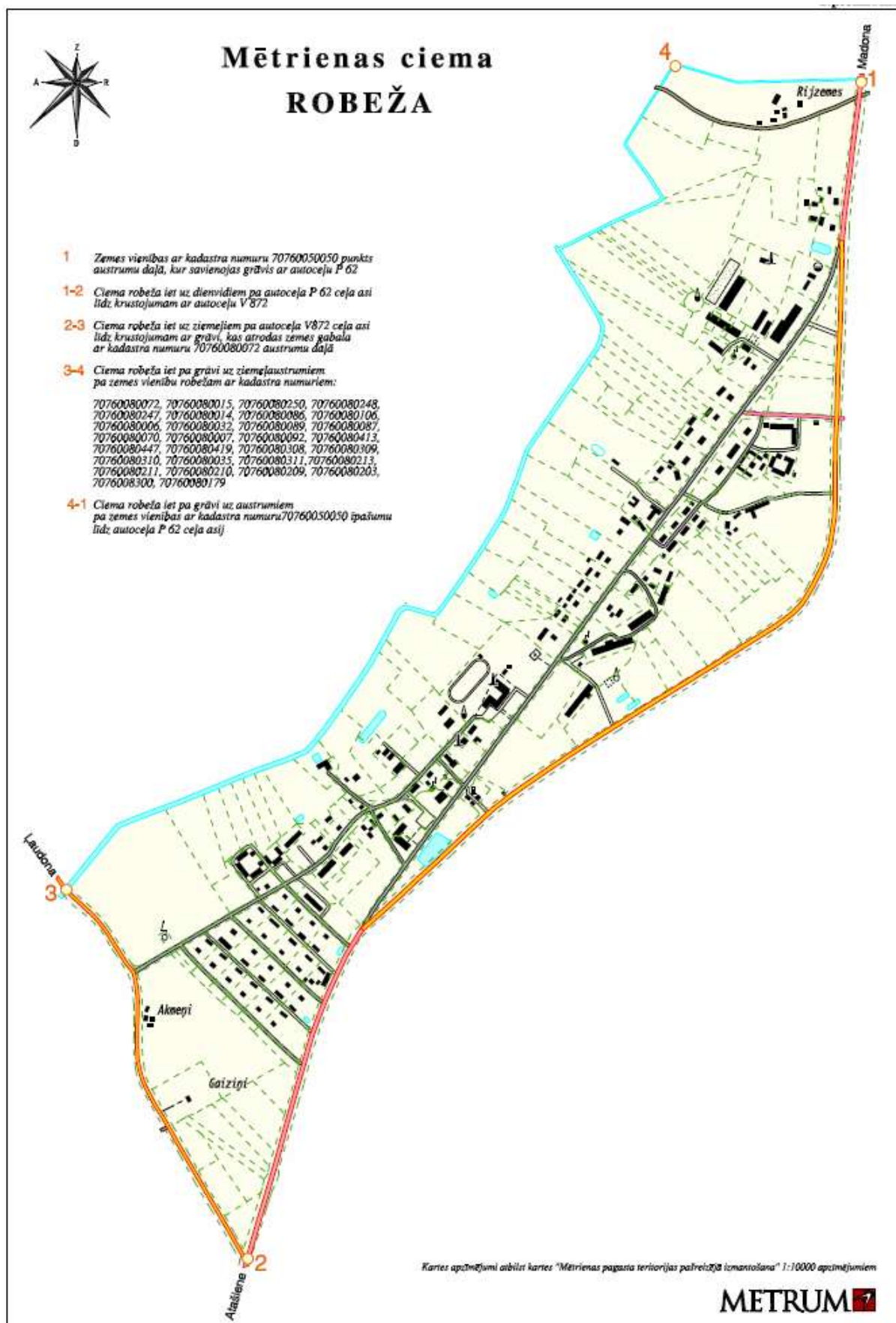
Par pamata kritērijiem ciema robežu noteikšanā tika ņemti:

- Vēsturiskais pagasta teritorijas iedalījums;
- Viena nekustāmā īpašuma teritoriālā nedalāmība;
- Esošo infrastruktūras objektu piesaiste ciemiem;
- Kadastra grupu robežas.

Mētrienas ciema robežas ir attēlotas 2. kartoshēmā.

Mētrienas ciemā atrodas Mētrienas pagasta padome. Ciemā ir Mētrienas pamatskola, kur pamatzglītību iegūst lielākā daļa pagasta bērnu, tālāko izglītību pusaudzī var iegūt rajona centrā – Madonā, satiksme ar to nodrošina sabiedriskais transports – autobusi, kas regulāri kursē. Mētrienas ciemā ir degvielas uzpildes stacija, kurā darbojas arī veikals. Ciema darbojas pasta nodaļa, bibliotēka, feldšeru – vecmāšu punkts.

Lielu daļu ciema aizņem apbūve, galvenokārt savrupmāju un mazstāvu apbūves teritorijas, kā arī lauksaimniecības zemes, kas ir pieguļošās saimniecības savrupmājās un daudzdzīvokļu mājās dzīvojošajiem iedzīvotājiem.

3.4.2. Teritorijas vēsturiskā attīstība

Vēstures griežos vietai Teiču purva malā bijuši dažādi nosaukumi – tā saukta par Ļaudonas Odzienu, bijis gan Mētrienas vārds, gan Pamatu vārds, gan atkal atgūts Mētrienas nosaukums.

12. gs. beigās Mētrienas pagasta teritorija ietilpa Jersikas zemes Mārcienas pils novadā. 13. gs. tā kļuva par Rīgas virsbīskapijas īpašumu, bet 16. gadsimtā tika iekļauta Pārdaugavas hercogistē. 17. gadsimtā pēc poļu- zviedru kara un līdz pat 1721. gadam Vidzeme piederēja zviedriem.

Līdz 1925. gadam Mētrienas pagastu sauca par Ļaudonas – Odzienas pagastu. Tolaik Madonas apriņķī bija divas Odzienas, un, lai nerastos pārpratumi, Ļaudonas – Odzienas pagastu pārdevēja par Mētrienas pagastu.

1945. gadā Mētrienas pagastā izveidoja Mētrienas un Pamatu ciemu, bet pagastu 1949. gadā likvidēja. 1964. gadā Mētrienas ciemu likvidēja un pievienoja Pamatu ciemam, izņemot kolhoza „Ļaudona” teritoriju, ko pievienoja Ļaudonas ciemam, un padomju saimniecības „Mežāre” teritoriju pievienoja Mežāres ciemam.

Pamatu ciemam 1977. gadā pievienoja daļu Ļaudonas ciema. 1990. gadā Pamatu ciema teritorijā nodibināja Pamatu pagastu, ko tā paša gada beigās pārdēvēja par Mētrienas pagastu.

3.4.3. Kultūrvēsturiskais mantojums

Kultūras pieminekļi ir konkrētas kultūrvēsturiski nozīmīgas teritorijas un atsevišķi objekti, kuriem ar likumu ir noteikts izmantošanas, saglabāšanas un aizsardzības statuss.

Mētrienas pagastā ir 2 kultūras pieminekļu, abi ir valsts nozīmes kultūras pieminekļi (skat. 3.4.1. tabulu).

3.4.1. att. **Sildu pilskalns**

Foto: SIA „METRUM”, 2006

Valsts nozīmes kultūrvēsturiskajiem pieminekļiem ir noteikta aizsargjoslas 500 metru platumā (skat. „Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi”, Karte – „Mētrienas pagasta teritorijas pašreizējā izmantošana” M 1:10000).

Valsts nozīmes kultūras pieminekļi Mētrienas pagastā

Nr.	Valsts aizsardzības numurs	Pieminekļa veids	Pieminekļu nosaukums	Atrašanās vieta	Kadastra numurs
1.	1770	Arheoloģijas	Sildu pilskalns	Pie Pilskalniem	70760080116
2.	1772	Arheoloģijas	Zviedrukalna senkapi	Pie Zviedrukalna	70760090046

Agrāk pie kultūrvēsturiskiem pieminekļiem tika pieskaitīts Rijzemju baznīckalniņš, kas bija vietējās nozīmes arheoloģiskais piemineklis (ar valsts aizsardzības numuru 1771). Tagad šis piemineklis ir izņemts no kultūrvēsturisko pieminekļu saraksta.

3.4.4. Tūrisma objekti un teritorijas

Dabas un kultūrvēsturiskais mantojums, kā arī attīstīta infrastruktūra ir vieni no tūrisma attīstībai nepieciešamākajiem priekšnosacījumiem.

Mētrienas pagasta dabas resursi – ezeri, upes, meži; nepiesārņotā vide, kā arī kultūrvēsturiskie objekti un vietas veido apstākļu kopumu, kas veicina tūrisma attīstību.

Bremzējošie apstākļi ir nepietiekami attīstīta infrastruktūra - sliktā ceļu kvalitāte, sabiedrisko ēdināšanas iestāžu neesamība; kā arī mazs atbalsts no valsts un pašvaldības mazajiem lauku uzņēmējiem. Pagasta ceļi nodrošina piekļūšanu pie dažādiem dabas objektiem Mētrienas pagastā, bet neapmierinoša ir šo ceļu kvalitāte.

Pagastā esošie ūdens resursi ir nozīmīgs rekreācijas un tūrisma potenciāls – tie ir piemēroti iedzīvotāju atpūtai – peldēšana, makšķerēšana. Pagasta teritorijā tiek plānota peldvieta, kas atradīsies pie Odzienas ezera (skat. karti „Mētrienas pagasta teritorijas plānotā (a)ļautā) izmantošana” M 1:10000). Ierīkojot peldvietu, jāievēro Ministru kabineta 11.08.1998. noteikumi Nr.300 „Peldvietu iekārtošanas un higiēnas noteikumi”.

Pagasta teritorijas ūdeņos nedrīkst izmantot motorizētos ūdens braucamrīkus. Ezeros un upēs drīkst izmantot tikai nemotorizētus braucamlīdzekļus.

Veicot rekreācijas pasākumu plānošanu teritorijā, ir jāievēro tās prasības, kas nodrošina vides kvalitātes saglabāšanu, jāievēro visi potenciāli vidi ietekmējošie faktori.

Teritorijas plānojums neierobežo tūrisma un rekreācijas teritoriju izveidi un objektu būvniecību.

Kā tūrisma objektus Mētrienas pagastā var minēt:

- Podnieku Dumpju darbnīcas, kur var apskatīt, kā tiek veidoti māla trauki, iepazīties ar Viduslaiku traukiem un iegādāties dažādus māla izstrādājumus; kā arī vērot Mētrienas pagastu no skatu torņa;
- Teiču dabas rezervātu, kur var iepazīt lielāko purvu Latvijā (apmeklējumi jāsaskaņo ar Teiču dabas rezervāta administrāciju);
- Izabellas un Gunāra Krolļu lauku māja Rubeņos;
- Sildu pilskalna, kur ir vērojama ainava uz Teiču purvu, ierīkota ugunsgrāka vieta un atpūtas soliņi.

3.5. Inženierinfrastruktūras raksturojums

3.5.1. Ūdensapgāde

Mētrienas pagastā ūdenssaimniecības pakalpojumus sniedz Madonas rajona Mētrienas pagasta komunālās saimniecības uzņēmums, kas dibināts 1993. gadā.

Ūdensapgādes sistēmai Mētrienas ciematā ir pieslēgti 312 iedzīvotāji, kas ir 96% no Mētrienas ciema kopējā iedzīvotāju skaita. Pie ūdensapgādes ir pieslēgti: pamatskola, tautas nams, bibliotēka, pagasta komunālās saimniecības uzņēmums, pasts, degvielas uzpildes stacija.

Mētrienas pagastā 2006. gadā tika realizēts Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projekts „Ūdenssaimniecības attīstība Mētrienas pašvaldībā (Mētrienas ciematā)”. Tā rezultātā Mētrienas ciemā:

- tika uzbūvēti jauni maģistrālie ūdensvadi;
- tika uzbūvēti jauni pievadi objektiem;
- tika uzstādīti ūdens patēriņa skaitītāji;
- tika uzstādītas modernas ūdens sagatavošanas iekārtas.

Ārpus ciemata robežām dzīvojošie iedzīvotāji dzeramo ūdeni iegūst no grodu akām vai privātajiem artēziskajiem urbumiem. Ūdensapgāde ciematā tiek nodrošināta ar 2 artēziskajām akām – „Centra” un „Darbnīcu” akas. Pastāvīga spiediena uzturēšanai tīklā tiek izmantoti „Centra” un „Darbnīcu” ūdenstorni. [2.]

„Centra” aka izbūvēta un nodota ekspluatācijā 1967. gadā. Urbuma absolūtais augstums ~ 115 m virs vidējā Baltijas jūras līmeņa. Akas urbuma dziļums – 36,0 metri. Aka darbojās līdz 2005. gadam. Tagad šī aka ir tamponēta.

Jaunais urbums tika ierīkots 2005.gada decembrī. Urbuma atrašanās vieta – pie Mētrienas pamatskolas. Urbuma dziļums ir 140 m, urbuma atveres absolūtais augstums – 111 metri. Gaujas – Amatas ūdens horizonta virsma šajā rajonā atrodas 70 – 80 m dziļumā no zemes virsmas. Ģeoloģiskais indekss ir D_{3gj-am} . Horizontu veido terīgēnas izcelsmes ieži – smilšakmeni ar māla un aleirolīta starpkārtām. Ūdens horizonta biezums ir līdz 100 – 110 m. Ūdens mineralizācija ir līdz 0,35 g/l, kopējā cietība – līdz 6 mekv/l, paaugstināts dzelzs saturs. Ekspluatācijas urbumu īpatnējie debīti ir līdz 1 l/sec, debīti – līdz 5 l/sec.

Pazemes ūdeņus no piesārņošanas neaizsargātajiem gruntsūdeņiem šajā rajonā atdala 25 – 30 m biezi kvartāra nogulumi, no tiem ūdens vāji caurlaidīgie smilšmāli un mālsmilts ir 20 – 23, un Pļaviņu – Daugavas horizonta līdz 40 – 50 biezie nogulumi, no tiem 5 – 13 m ir ūdens vāji caurlaidīgie māli un dolomītmerģeļi.

Gaujas – Amatas ūdens horizonta statistiskais līmenis ir 17 – 18 m, Pļaviņu – Daugavas ūdens horizonta statistiskais līmenis ir 1 – 4 m, un kvartāra nogulumu ūdeņu statistiskais līmenis ir 1 – 3 m no zemes virsmas. Horizontu līmeņu starpība ir 0 – 1 un 13 – 16 m. Gaujas – Amatas ūdens horizonta līmeņa pazeminājums urbumā ekspluatācijas laikā var sasniegt 4 – 15 m, atkarībā no urbuma īpatnējā debīta. [1.]

Ūdens kvalitāte šajā urbumā atbilst LR MK noteikumiem Nr. 35, izņemot paaugstināto dzelzs saturu.

„Darbnīcu” aka izbūvēta un nodota ekspluatācijā 1981. gadā. Aka atrodas pie mehāniskajām darbnīcām. Urbuma absolūtais augstums ir 115 m virs jūras līmeņa. Akas urbuma dziļums – 40,0 metri. Ūdens nesošais horizonts atrodas cieta, plaisaina dolomīta slānī, biezums 11m, intervāls 20,0 līdz 40,0 metru (ģeoloģiskais indekss D_{3dg}).

Mētrienas pagastā ir 15 urbumi (skat. 3.5.1.tabula), no kuriem divi darbojas Mētrienas ciema ūdensapgādes sistēmā, viens urbums ir tamponēts, bet pārējo statuss nav zināms.

Mētrienas pagasta ūdensapgādes urbumi

Atrašanās vieta	Kadastra numurs	Statuss
Kārklīņi	7076 008 0128	Statuss nav zināms
Akmentāji	7076 008 0261	Statuss nav zināms
Rijzemes	7076 008 0445	Statuss nav zināms
Eglītes	7076 005 0128	Statuss nav zināms
Bokāni	7076 005 0030	Statuss nav zināms
Bokāni	7076 005 0030	Statuss nav zināms
Dzelmes	7076 005 0029	Statuss nav zināms
Jošmaļi	7076 002 0009	Statuss nav zināms
Mētriena	7076 008 0448	Izmanto Mētrienas ciema ūdensapgādē
Mētriena	7076 008 0162	Izmanto Mētrienas ciema ūdensapgādē
Mētriena	7076 008 0014	Tamponēts
Vidiņi	7076 008 0036	Statuss nav zināms
Brīvnieki	7076 004 0009	Statuss nav zināms
Rāksala	7076 011 0048	Statuss nav zināms
Dūkstupi	7076 006 0022	Statuss nav zināms

Avots: Mētrienas pagasta padome

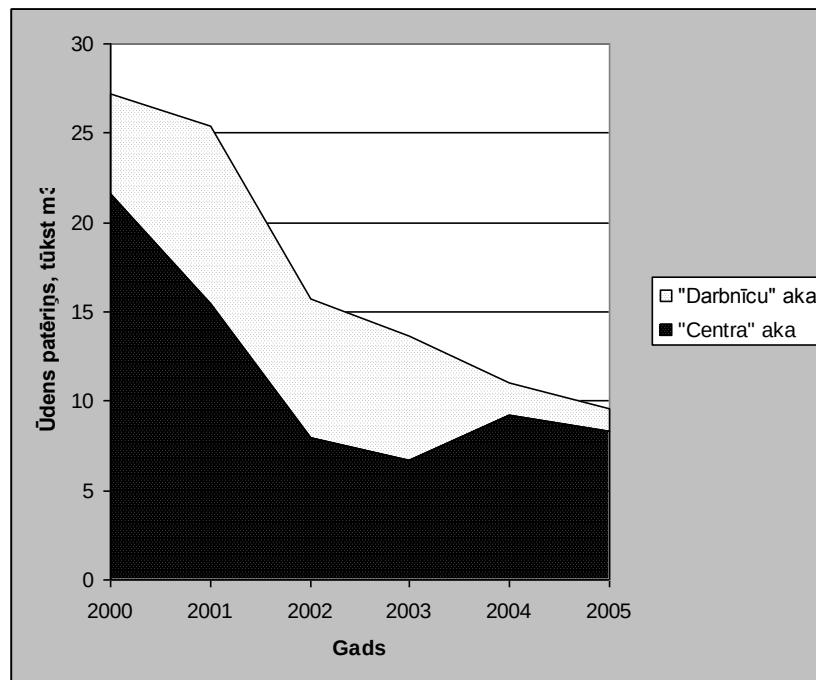
Mētrienas ciema ūdensapgādei tiek izmantoti divi urbumi, šo urbumu raksturojums sniegts 3.5.2. tabulā. Mētrienas ciema ūdensapgādes shēma ir attēlota 3. kartoshēmā.

Mētrienas ciema ūdensapgādes urbumi

Kadastra Nr.	Urbuma atveres abs. augst., m	Urbuma dziļums, m	Urbšanas gads	Ūdens horizonts	Statiskais līmenis no z.v., m	Sūknēšanas debīts, l/s
7076 008 0162	111	140	2005.	D ₃ gj-am	17,0	4,0
7076 008 0448	15	40	1981.	D ₃ dg	12,0	1,5

Avots: Mētrienas pagasta padome

Urbumiem ir uzstādīti ūdens skaitītāji. Katru gadu patērētais ūdens daudzums ir atšķirīgs (skat. 3.5.1. att.).

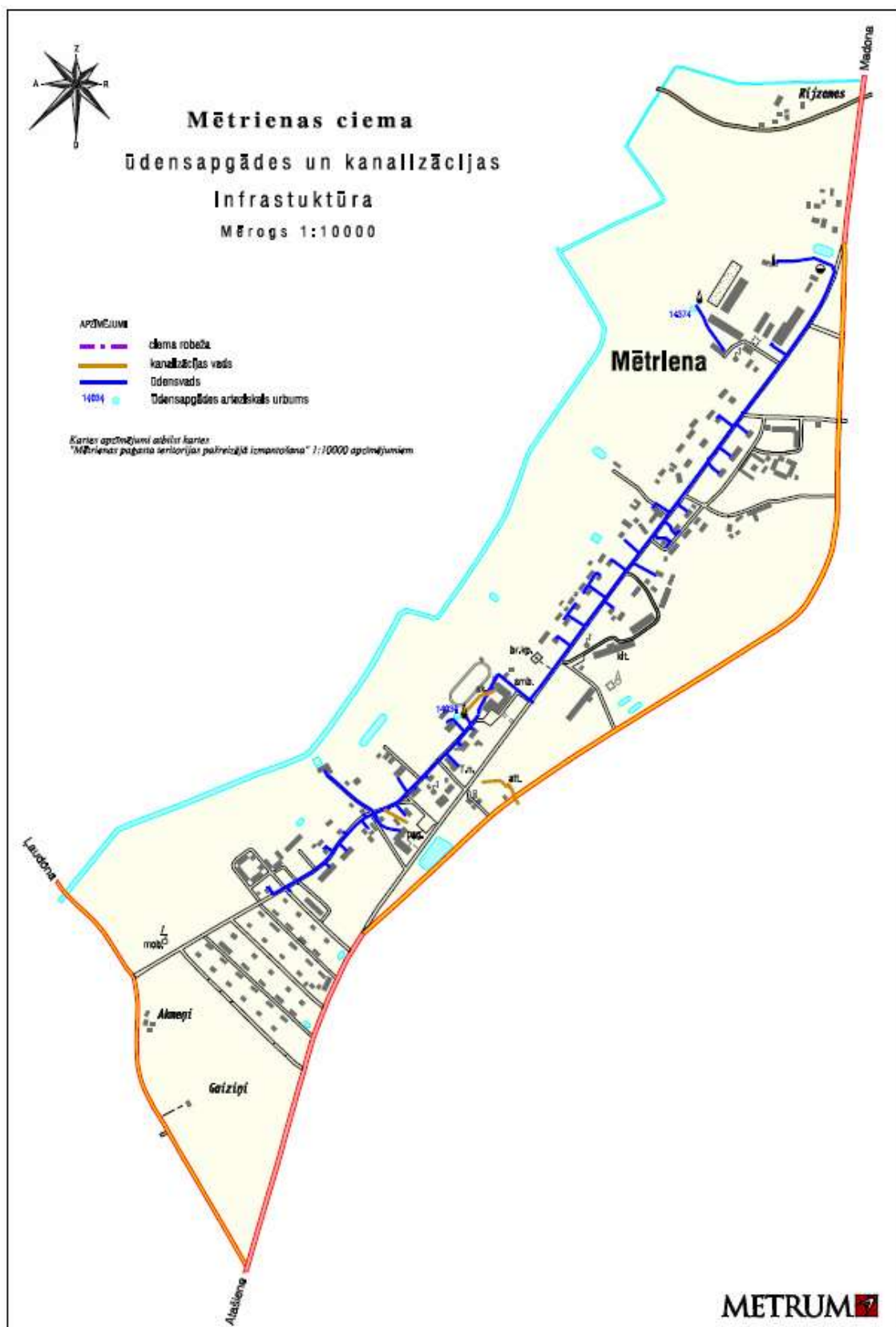

3.5.1. att. Patērētā ūdens daudzums Mētrienas ciemā

Avots: <http://oas.vdc.lv:7779/2ud.html>

Nākotnē tiks uzstādīti ūdens skaitītāji katram patērētājam.

Ugunsdzēsības vajadzībām ūdens tiek ņemts no diviem hidranta, viens atrodas pie Mētrienas pamatskolas, otrs hidrants atrodas pie Centra ielas un autoceļa Nr.2 krustojuma „Mehāniskās darbnīcas - Bebri”. Kā arī ir izveidots piebraucams ceļš pie Odzienes ezera, kur ugunsgrēka gadījumā tiek ņemts ūdens.

3.5.2. Kanalizācija

Kanalizācijas sistēmas pakalpojumu pieejamība nodrošināta 292 iedzīvotājiem jeb 90% Mētrienas ciemata kopējā iedzīvotāju skaita. Pie kanalizācijas ir pieslēgti: pamatskola, tautas nams, bibliotēka, pagasta komunālās saimniecības uzņēmums, pasts, degvielas uzpildes stacija.

Mētrienas pagastā 2006. gadā tika realizēts Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projekts „Ūdenssaimniecības attīstība Mētrienas pašvaldībā (Mētrienas ciematā)”. Tā rezultātā Mētrienas ciemā:

- atjaunoti sabrukušie kanalizācijas sistēmas cauruļvadu posmi;
- sakārtotas kanalizācijas sistēmas nosēdakas;
- uzstādītas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas ar jaudu 70 m³/dnn.

Pie kanalizācijas sistēmas nepieslēgtie iedzīvotāji izmanto krājrezervuārus, kuros uzkrāj notekūdeņus. Notekūdeņi no krājrezervuāriem tiek izvesti uz lauka. Kanalizācijas tīklu shēma ir attēlota 3. kartoshēmā.

Lietus ūdens savākšanas un novadīšanas sistēma ciemata teritorijā nav izbūvēta.

3.5.3. Siltumapgāde

Mētrienas ciemā nav centrālās siltumapgādes. Katlu mājas ir gan skolai, gan daudzdzīvokļu mājai, kas tiek kurinātas ar malku. Pārējie iedzīvotāji izmanto krāšņu apkuri daudzdzīvokļu mājās vai privātmāju individuālo apkuri.

Perspektīvā, pieaugot iedzīvotāju skaitam, būtu jāveic siltumtrašu renovācijas pasākumi un varētu tikt izmantota centralizētā siltumapgāde, kas nodrošinātu siltuma padevi daudzstāvu mājās, skolā un citās ēkās.

3.5.4. Gāzes apgāde

Mētrienas pagastā nav centralizētās gāzes apgādes. Iedzīvotāji izmanto gāzes balonus. Pagasta teritoriju nešķērso maģistrālais gāzes vads, kā arī turpmākajos 12 gados netiek plānots izbūvēt centralizēto gāzes apgādi.

3.5.5. Elektroapgāde

Esošais elektrotīkls Mētrienas pagasta teritorijā pilnībā nodrošina esošos elektroenerģijas lietotāju pieprasījumu. Jaunu elektroietaišu pieslēgšana un atļautās slodzes palielināšana AS „Latvenergo” tīklam notiek saskaņā ar Sabiedrisko pakalpojumu regulēšanas komisijas padomes 2005. gada 14. decembra lēmumā Nr. 302 apstiprināto „Sistēmas pieslēguma noteikumi elektroenerģijas sistēmas dalībniekiem”.

Apbūves, būvdarbu veikšanas un mežizstrādes projekti augstsprieguma (330, 110 kV) elektropārvades līniju tuvumā jāsaņem ar AS „Augstspriegumu tīkls”, bet darbu veikšana vidsprieguma (20, 10 kV) un zemsprieguma (0,4 kV) EPL aizsargjoslā jāsaņem ar AS „Latvenergo” ST Ziemeļaustrumu reģionu.

Darbi, kuros paredzēts izmantot celšanas mehānismus, ja tie notiks tuvāk par 30 metriem no EPL vadiem, jāparedz darbu veikšanas projekta izstrādāšana. (MK 1998. gada noteikumi Nr. 415 „Ekspluatācijas aizsargjoslu gar elektriskajiem tīkliem noteikšanas metodika” 10. punkts)

Elektroapgādes 20 kV līnijas un to aizsargjoslas attēlotas **Grafiskajā daļā** – kartē „Mētrienas pagasta plānotā (atļautā) izmantošana” M 1:10000.

3.5.6. Telekomunikācijas

Lattelekom

Mētrienas pagastā atrodas analogā ATC ar montēto tilpumu 200 numuri. Aizņemtais tilpums ir 90 abonentu līnijas, viens taksofons, astoņas ciparu abonenta līnija, ISDN līniju skaits – 8, ciparu nomāto līniju skaits - viena.

Līdz 2007. gada beigām plānots abonentus pieslēgt ciparu tīklam, izmantojot bezvadu tehnoloģiju.

Mobilie sakari

Mētrienas pagasta teritorijā uz zemes vienības ar kadastra numuru 7076 008 0435 ir uzstādīta LMT bāzes stacija, kura sastāv no būvēm – radiotorņa 72m augstumā un aparatūras konteinera. Mobilo telefonu zonas pārklājums Mētrienas pagastā ir vidējs, dažviet pārklājuma praktiski nav.

3.5.7. Atkritumu apsaimniekošana

Pašlaik Mētrienas pagastā darbojas viena atkritumu izgāztuve „Pērles”, kas ir viena hektāra lielumā. Mētrienas pagasta komunālās saimniecības uzņēmums izved atkritumus reizi nedēļā uz izgāztuvi. Maksa par šo pakalpojumu ir 0,35 Ls no dzīvokļa.

Mētrienas pagasts iesaistīts Vidusdaugavas reģiona sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projektā.

Projekta realizācijas gaitā paredzēta:

- jauna poligona izbūve;
- visa reģiona atkritumu izgāztuvju rekultivācija;
- atkritumu savākšanas sistēmas pilnveidošana, paredzot atkritumu dalītas vākšanas attīstību;
- bioloģisko kompostēšanas laukumu izveidi pilsētās.

Atkritumu apsaimniekošanas plāna piedāvātie indikatori:

- Līdz 2013. gadam atkritumu savākšanas sistēmā tiks iesaistīti 100% pilsētu iedzīvotāji, līdz 2014. gadam – 75% lauku iedzīvotāji.
- Panākt, ka līdz 2025. gadam dalīti savākto atkritumu daudzums sasniedz 40% no kopējā atkritumu daudzuma.
- Apglabājamo bioloģisko atkritumu daudzums līdz 2010. gadam samazinās līdz 75% no 1995. gada apjoma, bet 2013. gadā - līdz 50%.

Notekūdeņu attīrīšanas procesa rezultātā radītās dūņas tiek kompostētas. Dūņu daudzums ir vidēji 2 tonnas gadā.

Mētrienas pagasta teritorijā ir aizliegts apglabāt dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktus. Ir jāslēdz līgums ar firmām, kam ir licence ar to nodarboties. SIA „Ekovide” ir tiesīga veikt dzīvnieku izcelsmes atkritumproduktu pārstrādi, SIA „Reneta” ir tiesīga veikt dzīvnieku izcelsmes blakusproduktu savākšanu, transportēšanu un iznīcināšanu.

3.6. Satiksmes infrastruktūra

Mētrienas pagastu dienvidu – ziemeļu virzienā šķērso valsts 1. šķiras autoceļš P62 Krāslava – Preiļi – Madona, kā arī četri valsts otrās šķiras autoceļi (skat. 3.6.1. tabulu). Autoceļi nodrošina sakarus ar rajona centru – Madonu, kā arī ar tuvējām pašvaldībām – Ļaudonu, Atašieni un Praulienu. Autoceļi nodrošina satiksmi ar rajona centru - Madonu, ar Praulienu, Atašieni un Ļaudonu.

Valsts autoceļi Mētrienas pagastā

Autoceļa Nr., nosaukums	Posma garums (km)	Ceļa kategorija	Ceļa klātnes platums (m)	Ceļa nodalījuma joslas platums (m)
P62 Krāslava – Preiļi – Madona	18,755	IV	10	22
V794 Medņi – Odziena	1,3	V	8	19
V871 Mētriena – Ķimstnieki	7,4	V	8	19
V872 Ļaudona – Mētriena	2,0	V	8	19
V902 Ļaudona – Mūrnieki – Stalidzāni - Gaigalieši	11,7	V	8	19

Avots: Latvijas valsts ceļi

Pagasta autoceļu nodalījuma joslas platums, minimālā apbūves līnija un aizsargjosla ir noteikta **Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos**.

Pagasta padome kopj ceļus, kuru kopgarums ir 78,74 km. Ceļi ir apkopoti 3.6.2. tabulā. Tie ceļi, kas apzīmēti kā servitūta ceļi, ir ceļi, par kuriem tika slēgta sekojoša vienošanās ar zemes īpašnieku:

„Puses vienojas, ka zemes īpašnieks nodod Mētrienas pagasta īpašumā bez atlīdzības servitūta ceļu, atrodošos uz viņa zemes īpašuma. Zemes īpašnieks piekrīt, ka izdarot instrumentālo uzmērīšanu vai veicot ar nekustamo īpašumu darījumus, šis servitūta ceļš tika atdalīts no zemes īpašuma un ierakstīts Zemesgrāmatā uz Mētrienas pagasta vārda. Puses vienojas, ka atbildību par ceļa uzturēšanu, remontu uzņemas pagasta padome”.

Mētrienas pagasta autoceļu saraksts

Nr. kartē	Autoceļa nosaukums
1	Lielnieki - Cīrulīši
2	Mehāniskās darbnīcas - Bebri
3	Mētrienas pienotava – Vanagi
4	Bebri - Ozolsala
5	Āriņi - Jaunāres
6	Kārklīņi – Gravāni
7	Āriņi – Dreimaņi
8	Ozolkalns - Sildi
9	Dreimaņi - Rožkalni
10	Robežnieki - Ezermalas
11	Ezeriņi - Zviedrukalns
12	Mētrienas kapi - Lejasrubeņi
13	Rāksala - Lūzas
14	Rāksala - Kazusala
15	Lieplejas - Vīnkalni
16	Silieši - Pērles
17	Salas - Aizpurves
18	Āres - Dobupi
19	Rāksala – Vecais ceļš
20	Rijzemes pievedceļš
21	Alžāni - Vilciņi
22	Līciši – Silieši (Negrotes)

23	Liepāres – Saulgrieži
24	Krustiņi - Grotes
25	Ceplis - Zušupe
26	Ķimstnieki - Apsala
27	Silmalas – Jošmaļi
28	Bangas – Aizjošnieki
29	Purmalas - Rubēni
31	Rijzemes pievedceļš
33	Prausala - Mindauga
34	Jaunāres - Rijzemes
35	Jurjāni - Plēšas
36	Lazdāji - Auzāni
37	Banderi - Skujnieki
38	Ļūmāni – Ļaudonas pag.

Mētrienas pagastā ir vienpadsmit ielas, to platums ir pieci metri un segums visām ielām ir melnais.

Mētrienas pagasta ielas:

1. Liepu iela;
2. Krastu iela;
3. Teiku iela;
4. Mētrienas iela;
5. Odzienes iela;
6. Skolas iela;
7. Tautas iela;
8. Dimantu iela;
9. Graudu iela;
10. Mētru iela;
11. Centra iela.

Mētrienas ciema sasniedzamību ar rajona centru - Madonu un citiem pagastiem nodrošina sabiedriskais transports.

Uz Madonu vairākas reizes dienā iet maršruta autobusi, kas nodrošina satiksmi ar rajona centru. Līdz ar to pagasta iedzīvotājiem ir iespēja gan mācīties, gan strādāt Madonā. Katru dienu kursē autobusi, kas nodrošina sakarus ar Praulienas pagastu - Praulienu, kā arī ar Ļaudonu.

Sabiedriskā transporta pakalpojumus Mētrienas pagastā nodrošina SIA „Madona CB”.

3.7. Kapsētu teritorijas

Kapsētu teritorijas ir teritorijas, kurās gan vēsturiski ir notikuši, gan pašlaik tiek veikti apbedījumi. Kapsētām ir noteiktas aizsargjoslas – 300 metri (skat. Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumus).

Mētrienas pagastā ir 3 kapsētas (skat. 3.7.1. tabulu).

Kapsētas Mētrienas pagastā

Kapsētas nosaukums	Kadastra numurs	Statuss
Ozolkalna kapi	7076 009 0088	Notiek apglabāšana
Rāksalas kapi	7076 011 0054	Notiek apglabāšana
2. pasaules kara brāļu kapi	7076 008 0162	Apglabāšana nenotiek

Avots: Mētrienas pagasta padome

Visas kapsētas ir potenciāli piesārņotas vietas no vides aizsardzības viedokļa, kā arī visām kapsētām Mētrienas pagasta teritorijā ir kultūrvēsturiska nozīme. Kapsētu teritorijas un to aizsargjoslas ir attēlotas **grafiskajā daļā** (skat. karti „Mētrienas pagasta teritorijas pašreizējā izmantošana” M: 1:10000).

3.8. Vides kvalitāte

Vide ir dabas, antropogēno un sociālo faktoru kopums. Vides problēmas negatīvi ietekmē dabas vidi, cilvēka veselību un ekonomiku. Vides kvalitātes uzlabošana ir pasākumu kopums, kas veicina saudzīgu, saprātīgu izturēšanos pret dabu un cilvēku.

Vides pārraudzības valsts birojs pieņēma lēmumu – „piemērot stratēģisko ietekmes uz vidi novērtējuma procedūru Mētrienas pagasta teritorijas plānojumam” (Vides pārraudzības valsts birojs, Rīgā, 2006. gada 1. jūnijs, lēmums Nr. 80-p).

Nozīmīgākie fakti, uz kuru pamata tika pieņemts šis lēmums:

- Pašvaldības teritorijā ietilpst daļa no Teiču dabas rezervāta un daļa no dabas parka „Aiviekstes palīne”, abas minētās teritorijas ir iekļauti Eiropas nozīmes aizsargājamo dabas teritoriju Natura 2000 tīklā.
- Būtiskākie ietekmes uz Natura 2000 teritorijām faktori, kas saistīti ar plānošanas dokumenta īstenošanu, ir jaunu apbūves teritoriju veidošana un bioloģiskās daudzveidības samazināšanās.

Izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojumu, vienlaicīgi tiek izstrādāts arī Vides pārskats.

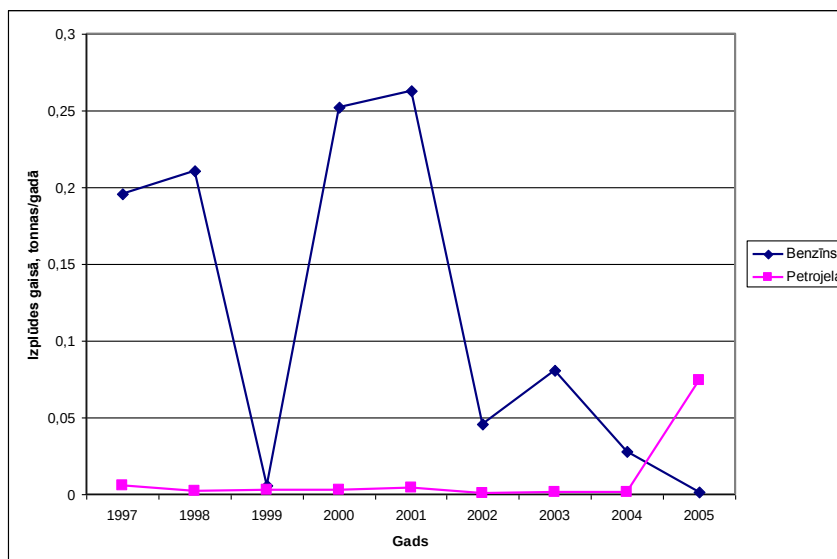
Vides pārskata sagatavošanai izmantota informācija no Mētrienas pagasta teritorijas plānojuma pēdējās redakcijas, kā arī tika ņemti vērā dažādu institūciju atzinumi par teritorijas plānojuma pirmās redakcijas izstrādi. Stratēģiskā ietekmes uz vidi Vides pārskatu izstrādāja S.Ikauniece. Vides pārskats tika izstrādāts visām institūcijām, kuras norādīja Vides pārraudzības valsts birojs un 2006.gada 25. oktobrī Mētrienas pagasta padomē notika Vides pārskata projekta sabiedriskās apspriešanas sanāksme.

Sagatavojot Vides pārskatu, tika ņemti vērā Vides pārraudzības valsts biroja ieteikumi, kā arī teritorijas plānojuma 1. redakcijas izstrādāšanas stadijā saņemtās valsts institūciju vēstules no Madonas reģionālās vides pārvaldes, Madonas virsmežniecības un v/a „Sabiedrības veselības aģentūra” Gulbenes filiāles, Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcijas un citām institūcijām.

3.8.1. Atmosfēras kvalitāte

Slāpekļa oksīdus lielākoties emitē mobilie piesārņotāji. Visvairāk noslogota ir automaģistrāle **P62 Krāslava – Preiļi - Madona**, kas pagasta teritoriju šķērso dienvidu – ziemeļu virzienā.

Mētrienas pagasta teritorijā darbojas degvielas uzpildes stacija „Ceļmalas”, kas atrodas Mētrienas ciema centrā. Šī degvielas uzpildes stacija rada gaisa piesārņojumu ar petrolejas un benzīna tvaiku izmešiem. Piesārņojuma daudzums ir attēlots 3.8.1. attēlā.

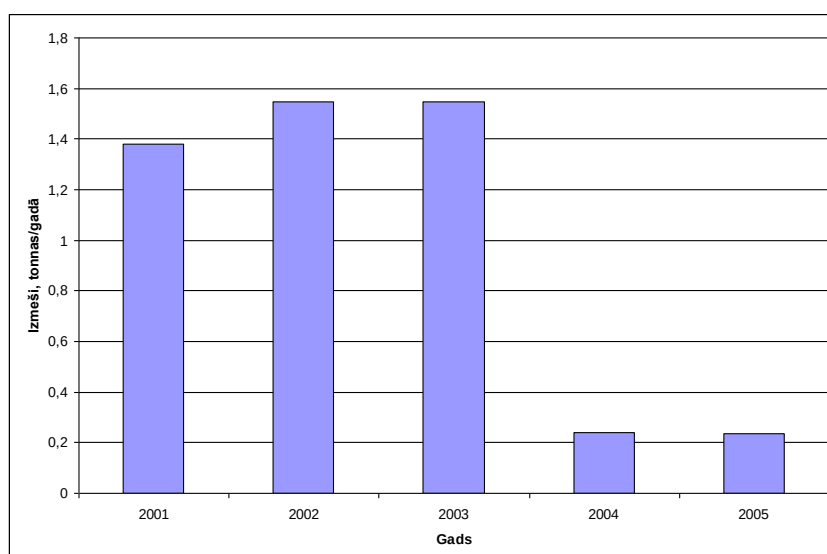
3.8.1. att. DUS radītais gaisa piesārņojums

Avots: <http://oas.vdc.lv:7779/gaiss.html>

Mētrienas pagastā nav centralizētas siltumapgādes. Katlu mājas ir gan skolai, gan daudzdzīvokļu mājai, kas tiek kurinātas ar malku. Pārējie iedzīvotāji izmanto krāšņu apkuri daudzdzīvokļu mājās vai privātmāju individuālo apkuri.

Visbiežāk apkurei tiek izmantota malka un ogles, kas atmosfērā rada piesārņojumu ar slāpekļa dioksīdu un sēra oksīdiem. Tā kā pagastā tiek izmantota individuālā apkure, līdz ar to gaisā novadīto izmešu daudzumu nav iespējams kontrolēt.

Mētrienas pagastā darbojas kokapstrādes uzņēmums, kas rada organiskos koka putekļus. Organisko putekļu daudzums pa gadiem sniegts 3.8.2. attēlā. Pēdējo gadu laikā šo putekļu apjoms samazinās.

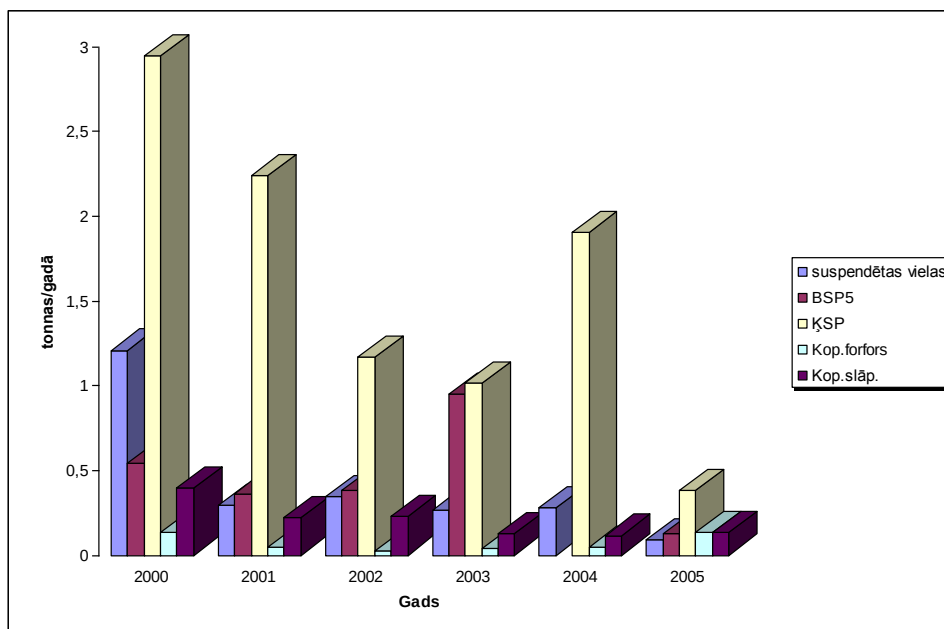
3.8.2. att. Organisko putekļu – koka daudzums 2001. – 2005. gadā

Avots: <http://oas.vdc.lv:7779/gaiss.html>

3.8.2. Virszemes ūdeņu kvalitāte

Virszemes ūdeņu kvalitāti ietekmē notekūdeņu attīrīšanas iekārtas (skat. 3.8.3. att.). Mētrienas ciemā tiek izmantotas bioloģiskās attīrīšanas iekārtas BIO – 100.

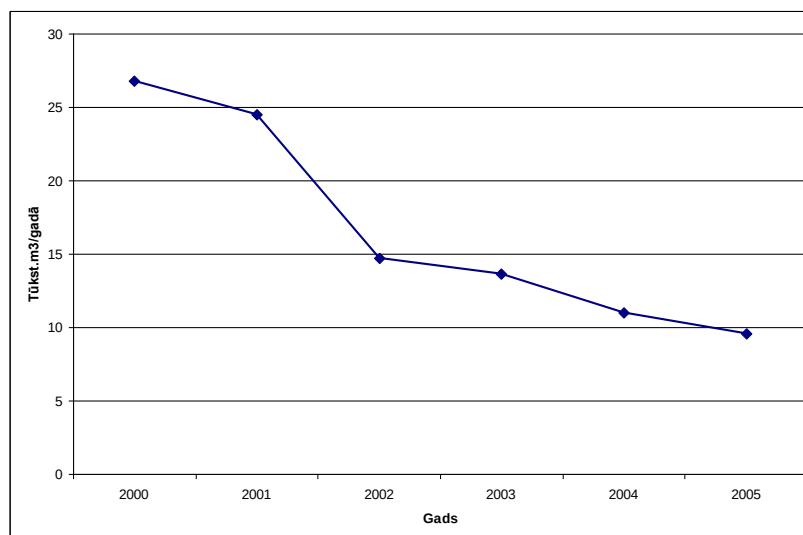
Attīrīšanas iekārtām ir iegūta atļauja B kategorijas piesārņojošai darbībai Nr. MAT – 16-7076-120. Atļauja ir derīga līdz 2010. gada 7. jūnijam.

3.8.3. att. Piesārņoto vielu daudzums notekūdeņos

Avots: <http://oas.vdc.lv:7779/2ud.html>

Notekūdeņu daudzums Mētrienas pagastā katru gadu samazinās (skat. 3.8.4.att.), līdz ar to veidojot jaunas notekūdeņu attīrīšanas iekārtas, tika izvēlētas iekārtas ar mazāku jaudu.

3.8.4. att. Notekūdeņu daudzums

Avots: <http://oas.vdc.lv:7779/2ud.html>

3.8.3. Pazemes ūdens kvalitāte

Mētrienas pagasta teritorija atrodas Daugavas (D_3dg) un Gaujas – Amatas (D_3gj+am) ūdens horizontos.

Pazemes ūdeņus no piesārņošanas neaizsargātajiem gruntsūdeņiem Daugavas ūdens horizontā atdala kvartāra nogulumi – smilšmāli un grants, kuru kopējais biezums ir 23 – 26 m, no tiem 19 m ir ūdens vāji caurlaidīgie smilšmāli, Daugavas horizonta augšējās daļas 2 – 3 m biezie māla un dolomītmerģeļa slāņi.

Pazemes ūdeņus no piesārņošanas neaizsargātajiem gruntsūdeņiem Gaujas – Amatas horizonta rajonā atdala 25 – 30 m biezi kvartāra nogulumi, no tiem ūdens vāji caurlaidīgie smilšmāli un mālsmilts ir 20 – 23 m, un Pļaviņu – Daugavas horizonta līdz 40 – 50 m biezie nogulumi, no tiem 5 – 13 m ir ūdens vāji caurlaidīgie māli un dolomītmerģeļi.

3.8.4. Potenciāli piesārņotās vietas

Potenciāli piesārņotās vieta - augsne, zemes dzīles, ūdens, dūņas, kā arī ēkas, ražotnes vai citi objekti, kuri, pēc nepārbaudītas informācijas, satur vai var saturēt piesārņojošas vielas

Potenciāli piesārņotajās vietās pirms jaunas darbības uzsākšanas veic augsnes un gruntsūdeņu piesārņojuma analīzi. Ja tiek konstatēts piesārņojums, bez tā novēršanas zemes īpašniekam nav tiesību to apbūvēt vai uzsākt jaunu (atšķirīgu no līdzšinējās) saimniecisko darbību.

Mētrienas pagastā apzinātas potenciāli piesārņotās vietas (skat. 3.8.1. tabulu), tās ir atzīmētas **Grafiskajā daļā** - kartē „Mētrienas pagasta teritorijas plānotā (atļautā)” M 1:10000.

Prasības potenciāli piesārņoto vietu apsaimniekošanai noteiktas **Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos**.

3.8.5.att. **Vecās notekūdeņu**

Foto: SIA „METRUM”, 2006

Potenciāli piesārņotas vietas Mētrienas pagastā

Vietas nosaukums	Vietas raksturojums	Kadastra Nr.	Tuvumā esošie jutīgie objekti	Rekultivējama teritorija
Rijzemes, īpašums „Pūliši”	Cūku kompleksa notekūdeņu ievadīšana mežā, atkritumu izgāztuve, darb.laiks – 1980 - 1990	7076 008 0104	-	+
Ferma „Liepiņas”		7076 006 0116; 7076 008 0270	-	
Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas BIO - 200	Nedarbojas (skat. 3.8.5. att.)	7076 008 0297	Muižupe	
Notekūdeņu attīrīšanas iekārtas BIO -100	Darbojas	7076 008 0385	Muižupe	
Degvielas uzpildes stacija „Ceļmalas”	Darbojas, atrodas Mētrienas ciema centrā	7076 008 0388	Muižupe	
Degvielas uzpildes stacija „Mehāniskās darbnīcas”	Nedarbojas; ir palikušas degvielas tvertnes un būves	7076 008 0026	Dīķis	
Rāksalas ferma	Nedarbojas, palikušas drupas	7076 011 0048	-	+
Ferma Āriņi	Tagad daļā ēku ir izvietots kokapstrādes uzņēmums	7076 008 0430; 7076 008 0393; 7076 008 0431	-	+ (drupām)
Ferma Eglītes	Nedarbojas, palikušas drupas	7076 006 0056	-	+
Ferma Dūkstupi	Darbojas, lopu audzētava	7076 006 0130; 7076 006 0128; 7076 006 0105	Meliorācijas grāvis	
Ferma Plēšas	Nedarbojas	7076 002 0049	Joša	
Ferma Dēgli	Drupas	7076 005 0030		+
Ferma Palejas	Zemnieku saimniecība, darbojas	7076 002 0013; 7076 002 0059	-	
Ferma Ķimstnieki	Nedarbojas	7076 003 0001	-	
Izgāztuve „Pērles”	Darbojas līdz atkritumu poligona	7076 008 0258	Meži	+

Mētrienas pagasta teritorijas plānojums. Paskaidrojuma raksts

	izbūvei			
Mehāniskās darbnīcas	Ēkas notiek uzņēmējdarbība – kokzāģētava; automašīnu remonts	7076 008 0396; 7076 008 0043; 7076 008 0314; 7076 008 0214; 7076 008 0356; 7076 008 0341; 7076 008 0408; 7076 008 0443; 7076 008 0304	-	
Ķīmiskā noliktava	Nedarbojas	7076 008 0411	-	

3.9. Paaugstināta riska objekti, civilā aizsardzība un ugunsdrošība

Mētrienas pagasta teritorijā risku teritoriju kategorijas ir dažādas:

- Aplūšanas riska teritorijas;
- Ugunsbīstamības riska teritorijas.

Aplūšanas riska teritorijas

Aplūstošās teritorijas ir palos un plūdos periodiski applūstošas upju vai ezeru palienes, kuru izmantošana noteiktajiem mērķiem šajā laikā ir traucēta, kā arī teritorijas, kuras ir aizsargātas no applūšanas ar aizsargdambjiem vai no kurām virszemes ūdens notece tiek novadīta ar mehāniskām ūdens celšanas iekārtām.

Mētrienas pagastā applūšanas riska teritorija ir Aiviekstes upes paliene, kuras applūšanas risks pastāv vienu reizi simts gados.

Ugunsbīstamības riska teritorijas

Teritorijas ar paaugstinātu ugunsbīstamību ir meža, purvu, kūdras ieguves vietas vai lauksaimniecības zemes, kam raksturīga paaugstināta ugunsgrēka izcelšanās varbūtība, kā rezultātā ir norādīti lieli materiālie zaudējumi un kaitējums videi.

Mētrienas pagastā ugunsbīstamībai pakļauti ir Teiču purvs, Valtersala, Runcu purvs, Kurtavas sils, kā arī erozijas meži un medņu riestu teritorijas.

Saskaņā ar ***Civilās aizsardzības likumu*** (26.10.2006.), kas stāties spēkā 2007. gada 1. janvārī, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta uzdevums ir sadarbībā ar pašvaldību izstrādāt pašvaldības civilās aizsardzības plānu. Pašvaldības uzdevums ir piedalīties VUGD rīkotajos civilās aizsardzības komisiju apmācībās. Tāpat pašvaldības uzdevums ir „ja nepieciešams, evakuēt iedzīvotājus no katastrofas apdraudētajām vai skartajām teritorijām, nodrošināt iedzīvotāju uzskaiti, pagaidu izmitināšanu, ēdināšanu, sociālo aprūpi un medicīniskās palīdzības sniegšanu”, kā arī veikt citus uzdevumus, ko nosaka Civilās aizsardzības likums (26.10.2006.) 9. pants.

Ugunsdzēsības vajadzībām izmantojamie hidranti ir atļikti ***grafiskajā daļā*** - kartē „Mētrienas pagasta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” mērogā 1:10000. Mētrienas pagastā tiek izmantoti divi hidranti. Ugunsgrēka vajadzībām var tikt izmantota arī dabiskā ūdenskrātuve – Odzienes ezers. Plānots ierīkot piebraucamo ceļu pie ezera, kā arī apgriešanās laukumu ar platību 12 * 12 metri saskaņā ar LBN 201 – 96 prasībām. Ūdens ņemšanas vieta ir attēlota ***grafiskajā daļā*** - kartē „Mētrienas pagasta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” mērogā 1:10000. Liela ugunsgrēka gadījumā var tikt izmantotas arī citas ūdenskrātuves, kur ir iespējama piebraukšana.

Mētrienas pagastā nav lielu ražošanas uzņēmumu, kas varētu radīt būtisku ugunsbīstamības risku.

4. Mētrienas pagasta teritorijas telpiskās attīstības priekšnoteikumi

4.1. Nacionālo, reģiona un rajona plānošanas dokumentu vadlīnijas

Nacionālais attīstības plāns

Izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojumu, tika ņemtas vērā iestrādes, kas ir Latvijas Nacionālajā attīstības plānā 2007 – 2013 gadiem 1. redakcijā.

Nacionālajā attīstības plānā ir apskatīta dabas un enerģētisko resursu ilgtspējīga un efektīva izmantošana un dotas vadlīnijas šai ilgtspējīgajai attīstībai. Šīs vadlīnijas ir iestrādātas Mētrienas pagasta teritorijas plānojumā.

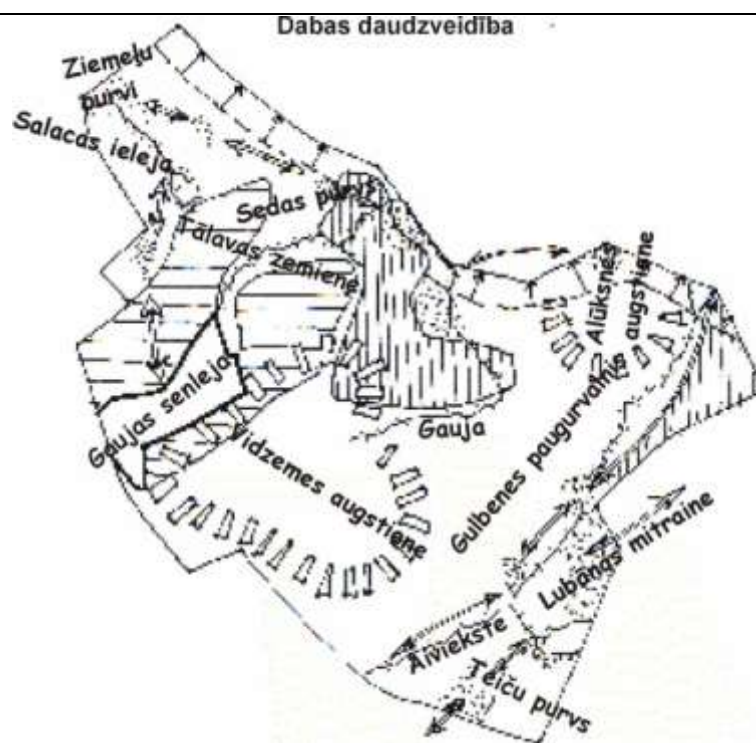
Nacionālajā attīstības plānā sniegtas vadlīnijas infrastruktūras attīstīšanā un modernizācijā. Izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojuma, ņemta vērā pakalpojumu sniegšanas jomas attīstība.

Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums, 2005

Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums ir ilgtermiņa teritorijas plānošanas dokuments, kas, saskaņā ar Teritorijas plānošanas likumu, nosaka plānošanas reģiona attīstības iespējas, virzienus un ierobežojumus 20 gadiem. To apstiprina Vidzemes plānošanas reģiona attīstības padome un saskaņo Nacionālā reģionālās attīstības padomē. Reģiona teritorijas plānojums ir saistošs rajonu un vietējām pašvaldībām, izstrādājot un realizējot savu teritoriju plānojumus un attīstības programmas.

Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojumā ir sniegts ieskats par teritorijas ģeogrāfisko novietojumu, dabas un potenciāliem attīstības resursiem, sociālās vides jautājumiem, vides stāvokli, infrastruktūras elementiem un citiem jautājumiem, kas tika ņemti vērā, izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojumu.

Svarīgs jautājums, kas tika apskatīts Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojumā ir dabas daudzveidība (skat. 4.1.1. att.) un aizsargājamās dabas teritorijas. Daļa Mētrienas pagasta teritorijas atrodas Teiču dabas rezervāta teritorijā. Šajā īpaši aizsargājamā dabas teritorijā ir noteiktas stingras prasības, kas ir jāievēro izstrādājot teritorijas plānojumu.

4.1.1. att. Dabas daudzveidība Vidzemes plānošanas reģionā

(Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums, 2005)

Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojuma sējumā „Vidzemes plānošanas reģiona telpiskās attīstības perspektīva” ir sniegtas vadlīnijas teritorijas attīstībai, dažādu zemju izmantošanai, kā arī ieskats infrastruktūras attīstībā. Šīs vadlīnijas tika ņemtas vērā, izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojumu.

Madonas rajona teritorijas plānojums, 2003

Madonas rajona teritorijas plānojums ir apstiprināts 2003. gadā. Madonas rajona teritorijas plānojums sniedz vadlīnijas Mētrienas pagasta attīstībā.

Pie Madonas rajona pamatvērtībām tiek pieskaitīta aizsargājamā dabas teritorija Teiču dabas rezervāts, kura teritorija iestiepjas arī Mētrienas pagastā. Izstrādājot teritorijas plānojumu Mētrienas pagastam, tika ņemtas vērā arī prasības, ko nosaka likums (16.03.2000.) „Teiču dabas rezervāta likums”.

Mētrienas pagasts atrodas Madonas rajona dienvidu daļā, robežojoties ar Madonas rajona un Jēkabpils rajona pašvaldībām. Mētrienas pagasts ietilpst Vidzemes plānošanas reģionā.

Madonas rajona teritorijas plānojumā tiek uzskaitīti Madonas rajona dabas resursi – meži, ūdens resursi. Mētrienas pagastā ir daudz ezeru un lielas meža platības.

Pie dabas un kultūrvēsturiskā mantojuma Mētrienas pagasta teritorijā pieskaitāms Teiču dabas rezervāts, kultūrvēsturiskie pieminekļi. Izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojumu, tika ņemtas vērā apsaimniekošanas prasības Teiču rezervātā.

Madonas rajona teritorijas plānojumā ir izskatīti vides piesārņotāji Madonas rajonā, šī informācija tika ņemta vērā, izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojumu.

Madonas rajona teritorijas plānojuma sadaļā par transporta infrastruktūru ir uzskaitīti valsts autoceļi Mētrienas pagastā, raksturots ceļu stāvoklis. Informācija ņemta vērā, izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojumu.

Madonas rajona teritorijas plānojumā raksturota inženierinfrastruktūra, izglītības, veselības un sociālā aprūpe. Izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojumu, tika izvērtēta inženierinfrastruktūras attīstība, iedzīvotāju nodrošinājums ar inženierapgādi Mētrienas pagastā.

Madonas rajona teritorijas plānojumā ir norādīts, ka Mētrienas pagastā ir rajona nozīmes lauksaimniecībā izmantojamās zemes. Šo zemju izmantošanas mērķis ir saglabāt īpaši vērtīgo zemju resursus daudzfunkcionālās primārās lauksaimnieciskās ražošanas vajadzībām. Rajona nozīmes lauksaimniecībā izmantojamās zemes saglabājamās un izmantojamās visa veida lauksaimnieciskās ražošanas vajadzībām.

Madonas rajona teritorijas plānojums nosaka, ka vietējās pašvaldības teritorijas plānojumā jānosaka ciema apbūves funkcionālo nozīmi un pakalpojumu struktūru attīstību. Mētrienas pagasta teritorijas plānojumā ir noteikts teritorijas zonējums. Teritorijas plānojumā noteiktas arī aizsargjoslas (skat. 5.2.1. nodaļu).

Madonas rajona teritorijas plānojumā sniegti priekšlikumi teritorijas turpmākajai attīstībai, izstrādājot Mētrienas pagasta teritorijas plānojumu, tika ņemti vērā šie priekšlikumi.

4.2. Teritorijas attīstības koncepcija

4.2.1. Apdzīvojuma struktūra

Teritorijas plānojums paredz attīstīt pagasta centru – Mētrienu, koncentrējot tur gan dzīvojamo apbūvi, gan pakalpojumu sniegšanu.

Teritorijas plānojumā ir noteikta ciema robeža, izslēdzot lielās lauksaimniecības teritoriju platības, kas funkcionāli/ telpiski nav saistītas ar pārējo ciema teritoriju.

4.2.2. Inženierinfrastruktūra

Ūdensapgāde un kanalizācija

Teritorijas plānojums paredz veikt neizmantoto un nedarbojošos ūdensapgādes urbumu apsekošanu un tamponēšanu.

Mētrienas pagasts ir iesaistīts ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projektā „Ūdenssaimniecības attīstība Mētrienas pašvaldībā (Mētrienas ciematā)”. Šī projekta ietvaros ir attīstīta un modernizēta ūdensapgādes un kanalizācijas sistēma Mētrienas ciemā.

Projekta īstenošanas nepieciešamības pamatojums - lai izpildītu ES normatīvo aktu prasības atbilstošas ūdenssaimniecības pakalpojumu kvalitātes nodrošināšanai pašvaldības teritorijā līdz 2015.gadam.

Projekta mērķi ūdensvada attīstībā:

- Jaunu ūdens apgādes tīklu izbūve;
- Ūdens kvalitātes uzlabošana, ūdens sagatavošanas stacijas būvniecība;
- Tīrā ūdens uzglabāšana „Centra” ūdenstorņa rekonstrukcija;
- Ūdens apgādes sistēmas rekonstrukcija;
- Ūdens apgādes sistēmas paplašināšana pa ceļu;
- Esošo tīklu rekonstrukcija;
- Vecā un „Darbnīcu” ūdens torņa demontāža.

Projekta mērķi kanalizācijas attīstībā:

- Kanalizācijas sistēmas rekonstrukcija vairākos posmos.

Atkritumu apsaimniekošana

Daļa Madonas rajona pašvaldību (to skaitā arī Mētrienas pagasts), Aizkraukles rajona un Jēkabpils rajona pašvaldības ir iesaistījušās Vidusdaugavas reģiona sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projektā. Projekta ietvaros paredzēts izveidot jaunu, higiēnas prasībām atbilstošu cieta sadzīves atkritumu poligonu, kurā tiktu apglabāti sadzīves atkritumi no projektā iesaistīto pašvaldību teritorijām.

Pašlaik Mētrienas pagastā darbojas atkritumu izgāztuve „Pērles”, kuru paredzēts rekultivēt pēc atkritumu poligona izbūves.

Sakari

Lattelekom plāno līdz 2007. gada beigām abonētus pieslēgt ciparu tīklam, izmantojot bezvadu tehnoloģijas.

4.2.3. Satiksmes infrastruktūra

Mētrienas pagasta attīstību būtiski kavē melnā seguma trūkums pagastā esošajiem valsts autoceļiem.

Esošais ceļu tīkls nodrošina satiksmi Madonu, Ļaudonu, Barkavu, nav tiešas satiksmes ar galvaspilsētu Rīgu un citu rajonu centriem. Ceļu kvalitāte ir neapmierinoša, melnais segums ir Mētrienas ciema ielām un daļēji pagasta iekšējiem ceļiem.

Plānots atjaunot asfalta segumu Centra ielai visā garumā.

Mētrienas pagasta plānotie darbi ir attēloti 4.2.1. tabulā.

4.2.1. tabula

Mētrienas pagasta autoceļu tīklā plānotie darbi laika posmā no 2007. – 2018. gadam

Darba veids, gads	Grants seguma ceļa atjaunošana, km	Grants seguma ceļu greiderēšana, km	Traktortehnikas iegāde, sk.	Caurteku remonts, tīrīšana, km	Ceļu apauguma novākšana, km	Asfaltbetona ceļu atjaunošana, km
2007.	5	30	1	2	10	
2008.	5	20			10	2
2009.	5	30		2	10	2
2010.	5	20			10	2
2011.	5	30		2	10	2
2012.	5	20			10	2
2013.	5	30	1	2	10	2
2014.	5	20			10	2
2015.	5	30		2	10	2
2016.	5	20			10	2
2017.	5	30		2	10	
2018.	5	20			10	

4.2.4. Dabas teritorijas

Teritorijas plānojums paredz maksimāli saglabāt esošās dabas teritorijas. Dabas teritorijas ietver sevī: apdzīvotās vietās esošās koku audzes (meži), pļavas, upju un ezeru krasti tauvas joslu platumā,

mitrāji un citas neapbūvētas un neapbūvējamās platības ar dabisku veģetāciju; kā arī aizsargājamās dabas teritorijas: mikroliegumi, dabas liegumi.

Dabas teritoriju izmantošanas prasības nosaka **Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumi**, kā arī likumdošana.

Primārais šo teritoriju izmantošanas veids ir dabas aizsardzība un izziņa, mikroklimata uzlabošana, atpūta un dabas tūrisms.

Mētrienas pagasta teritorijas plānojuma **grafiskajā daļā** – kartē „Mētrienas pagasta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana” mērogā 1:10000 ir attēlotas tās dabas teritorijas, kas atrodas Mētrienas ciemā, kā arī teritorija pie Odzienes ezera un Mētrienas pagasta estrādes. Pārējās dabas teritorijas nav atliktas kartē, bet tās ir visas ezeru un upju malas, meži, kas netiek izmantoti mežsaimnieciskajā darbībā, purvi, kuros nenotiek saimnieciskā darbība, grāvji, kā arī mikroliegumi un dabas liegumi. Šīs teritorijas nav paredzētas saimnieciskajai darbībai.

5. Teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana

5.1. Apbūves un izmantošanas teritorijas

Teritorijas zonējums nosaka Mētrienas pagasta teritorijas funkcionālo organizāciju, teritorijas izmantošanas veidu un noteikumus teritorijas izmantošanai.

Mētrienas pagasta teritorijas plānojuma grafiskajā daļā ir attēlots teritorijas zonējums – apbūves un izmantošanas teritorijas.

Teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos ir attēloti atsevišķu teritoriju izmantošanas noteikumi, atļautā un aizliegtā izmantošana, teritoriju definīcijas un apbūves noteikumi.

Mētrienas pagastā noteikti 13 teritoriju izmantošanas veidi:

1. Savrupmāju un mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas;
2. Daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves teritorijas;
3. Sabiedrisko un darījuma objektu apbūves teritorijas;
4. Ražošanas un tehnisko objektu teritorijas;
5. Satiksmes infrastruktūras teritorijas;
6. Dabas teritorijas;
7. Teiču dabas rezervāta teritorija;
8. Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas;
9. Mežu teritorijas;
10. Ūdeņu teritorijas;
11. Atpūtas objektu apbūves teritorijas;
12. Atkritumu izgāztuvju teritorija;
13. Kapsētu teritorijas.

Savrupmāju un mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas

Savrupmāju un mazstāvu dzīvojamās apbūves teritorijas nozīmē zemesgabalus, kur galvenais zemes izmantošanas veids ir savrupmāju, dvīņu māju vai mazstāvu daudzdzīvokļu māju apbūve, bet sekundārais – cita atļautā izmantošana.

Primārais (galvenais) izmantošanas veids:

- Savrupmāja (ģimenes dzīvojamā māja);
- dvīņu māja;
- saimniecības ēka, garāža, nojume.

Sekundārais izmantošanas veids:

- mazumtirdzniecības iestāde;
- telpas individuālā darba vajadzībām;
- sadzīves pakalpojumu uzņēmums;
- sabiedriska iestāde;

- ārstniecības iestāde;
- autostāvvietas;
- siltumnīca;
- augļu dārzs, sakņu dārzs, daļdārzs.

Daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves teritorijas

Daudzdzīvokļu dzīvojamās apbūves teritorijas nozīmē zemes vienības, kur primārais zemes izmantošanas veids ir dzīvojamā apbūve ar galvenokārt jau esošo daudzstāvu dzīvokļu namu apbūvi ar īres vai privātiem dzīvokļiem, bet sekundārais - citas šajā teritorijā atļautās izmantošanas, kas parasti izvietojamas dzīvojamo namu pirmajos stāvos un nerada videi būtisku piesārņojumu.

Primārais (galvenais) izmantošanas veids:

- daudzdzīvokļu dzīvojamo ēku apbūve;
- teritorijas labiekārtojums, apstādījumi;
- autostāvvietas.

Sekundārais izmantošanas veids:

- sabiedrisko organizāciju apbūve;
- mazumtirdzniecības, pakalpojumu objektu apbūve;
- vietējas nozīmes sporta būve, laukums;
- saimniecības ēkas un garāžas (bloķētas), ja funkcionāli tās ir saistītas ar daudzdzīvokļu ēku.

Sabiedrisko un darījumu objektu apbūves teritorijas

Sabiedrisko un darījumu objektu teritorijas ir tās teritorijas, kur primārais zemes izmantošanas veids ir sabiedriskās iestādes, kas kalpo sabiedriskiem vai sociāliem nolūkiem un ietver arī valsts, pašvaldības, reliģisku, izglītības, labklājības, labdarības, kā arī darījumu iestādes, pakalpojumu un mazumtirdzniecības objektus.

Primārais izmantošanas veids:

- Finanšu un kredītiestāžu, kā arī biroju ēku apbūve;
- Tirdzniecības centru, atsevišķu veikalu, tirgu un sadzīves pakalpojumu ēku apbūve;
- Restorānu, bāru un kafejnīcu apbūve;
- Viesnīcu, motelu ēku apbūve;
- Masu atpūtas un izklaides pasākumu ēku apbūve;
- Izglītības iestādes;
- Pārvaldes iestādes;
- Kultūras iestādes;
- Ārstniecības iestādes;
- Sociālās aprūpes teritorijas;
- Reliģiskas iestādes;
- Autoostas, dzelzceļa stacijas.

Sekundārais izmantošanas veids:

- Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti;
- Saimniecības ēka, garāža;
- Savrupmāja, dzīvoklis;
- Autostāvvietas.

Ražošanas un tehnisko objektu teritorijas

Sabiedrisko un darījumu objektu teritorijas ir tās teritorijas, kur primārais zemes izmantošanas veids ir sabiedriskās iestādes, kas kalpo sabiedriskiem vai sociāliem nolūkiem un ietver arī valsts, pašvaldības, reliģisku, izglītības, labklājības, labdarības, kā arī darījumu iestādes, pakalpojumu un mazumtirdzniecības objektus.

Primārais izmantošanas veids:

- Vispārīgās ražošanas uzņēmums;
- Viegļās ražošanas uzņēmums;
- Kokapstrādes uzņēmumu apbūve;
- Lauksaimniecības produkcijas ražošanas un pārstrādes uzņēmumu apbūve;
- Sabiedrisko garāžu apbūve;
- Noliktavu apbūve un atklātas noliktavu teritorijas;
- Degvielas un gāzes uzpildes stacijas;
- Tehniskās apkopes stacijas.

Sekundārais izmantošanas veids:

- Darījumu un pārvaldes iestāde;
- Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti;
- Tirdzniecības un/vai pakalpojumu objekts;
- Dzīvoklis, savrupmāja;
- Viensēta un saimniecības ēkas lauku teritorijā noteiktajām ražošanas apbūves teritorijām.

Satiksmes infrastruktūras teritorijas

Satiksmes infrastruktūras teritorijas galvenie zemes izmantošanas veidi ir autoceļi, ielas, gājēju un velosipēdistu celiņš, kā arī ar tiem saistītā apbūve – tilti, sabiedriskā transporta pieturas, atklātās autostāvvietas.

Primārais izmantošanas veids:

- Valsts autoceļi
- Pašvaldības autoceļi un ielas;
- Gājēju un velosipēdistu celiņi;
- Māju un uzņēmumu pievedceļi un citi ceļi;
- Tilti;

- Sabiedriskā transporta pieturas;
- Servitūta ceļi.

Sekundārais izmantošanas veids:

- Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti;
- Atklātās autostāvvietas;
- Ar ceļu funkciju saistītie objekti.

Dabas teritorijas

Kā dabas teritorijas Mētrienas pagasta teritorijas plānojumā ir noteiktas apdzīvotās vietās esošās koku audzes (meži), pļavas, upju un ezeru krasti tauvas joslu platumā, mitrāji purvi un citas platības dabas pamatnē ar dabisku veģetāciju, kur apbūve nav galvenais zemes izmantošanas veids.

Primārais izmantošanas veids:

- Dabas aizsardzība un izziņa, mikroklimata uzlabošana, atpūta, dabas tūrisms;
- Apstādījumu un zālāju ierīkošana, to apkope.

Sekundārais izmantošanas veids:

- Atpūtas vietu ierīkošana;
- Informācijas infrastruktūras izvietošana;
- Gājēju takas, sporta trases (piem. slēpošanas);
- Autostāvvietas;
- Īslaicīgas lietošanas būves (piem. ģērbtuves, tualetes).

Teiču dabas rezervāta teritorija

Teiču dabas rezervāts ir valsts nozīmes īpaši aizsargājama dabas teritorija, kas iekļauta 1971.gada 2.februāra „Konvencijas par starptautiskas nozīmes mitrājiem, īpaši kā ūdensputnu dzīves vidi” starptautiskas nozīmes mitrāju sarakstā.

Teritorijas izmantošanu nosaka „Teiču dabas rezervāta likums” 05.04.2000.

Detalizētus aizsardzības pasākumus un aizliegtās darbības rezervātā nosaka dabas aizsardzības plāns un individuālie aizsardzības un izmantošanas noteikumi.

Lauksaimniecībā izmantojamās teritorijas

Lauksaimniecībā izmantojamā teritorija nozīmē zemesgabalu ar vai bez dzīvojamās mājas, kur primārais ir zemes izmantošana, lai ražotu lauksaimniecības produktus savam patēriņam un arī pārdošanai, tos saglabātu, daļēji apstrādātu, bet sekundārais – citas šajā teritorijā atļautās izmantošanas.

Primārais izmantošanas veids:

- lauksaimnieciskā izmantošana;
- dārzenkopība, augļkopība;
- biškopība;
- lopkopība, lopkopības ferma;

- kokaudzētava;
- komposta sagatavošana;
- dzīvojamā māju apbūve;
- saimniecības ēkas (kūts, klēts, šķūnis, nojume, pirts, siltumnīca, pagrabs);

Sekundārais izmantošanas veids:

- lauksaimniecības produkcijas pārstrādes uzņēmums;
- viesu māja, pansija, atpūtas un sporta būve;
- dīķu saimniecība;
- telpas individuālam darbam;
- tirdzniecības un pakalpojumu objekts;
- telšu vieta;
- koku un citu dekoratīvu stādījumu ierīkošana;
- atklāta uzglabāšana.

Meža teritorijas

Teritorijas plānojumā kā mežu teritorijas ir noteiktas mežu, krūmāju, jaunaudžu un izcirtumu teritorijas, zeme zem meža infrastruktūras objektiem, mežā ietilpstoši un tam piegulošie klajumi, purvi un lauces.

Atļautā izmantošana

- Mežsaimniecība;
- Kokmateriālu sagatavošana;
- Dabas aizsardzība;
- Rekreācija.

Ūdeņu teritorijas

Ūdeņu teritorijas ir sabiedrībai pieejamas ūdensobjektu teritorijas, kas ietver dabīgas vai mākslīgas ūdenstilpes (ezerus, dīķus u.c.) un ūdensteces (upes, strautus u.c.), kuru izmantošana saistīta ar ūdenssaimniecību, rekreāciju, virszemes ūdeņu noteci un uzkrāšanos, kā arī ekosistēmas uzturēšanu.

Atļautā izmantošana

- Ūdens uzkrāšana un novadīšana;
- Sporta nodarbības, rekreācija un atpūta;
- Zivju ieguve (atbilstoši valstī spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem).

Atpūtas objektu apbūves teritorijas

Atpūtas objektu apbūves teritorijas nozīmē sabiedrībai brīvi pieejamas teritorijas, kuru izmantošana saistīta ar atpūtu, kultūras pasākumu organizēšanu, sportu, tūrisma un kvalitatīvas dabas vides nodrošināšanu, kā arī ietver ar atpūtu saistītas ēkas un būves.

Primārais izmantošanas veids:

- Dārzi, parki, skvēri, sabiedriskie zaļumi;
- Sezonas rakstura tūrisma un sporta objekti;
- Kempingi;
- Teritorijas labiekārtojums un ar rekreāciju saistītās būves;
- Labiekārtotas peldvietas;
- Laivu piestātnes;
- Specifiskas atrakciju izbūves;
- Brīvdabas estrādes;
- Skatu torņi;
- Spēļu laukumi;
- Slēpošanas trases;
- Inženiertehniskās apgādes tīkli un objekti;
- Viesu nami, moteļi;
- Sabiedriskās ēdināšanas un pakalpojumu objekti;
- Autostāvvietas.

Sekundārais izmantošanas veids:

- Dzīvojamā māja, dzīvoklis;
- Saimniecības ēka, garāža.

Atkritumu izgāztuvju teritorija

Atkritumu izgāztuves teritorija ir speciāli ierīkota un aprīkota vieta, lai varētu veikt atkritumu apglabāšanu.

Mētrienas pagasta teritorijas plānojumā tā ir esošā sadzīves atkritumu izgāztuve „Pērles”.

Kapsētu teritorijas

Kapsētu teritorijas ir nodalītas teritorijas, kurās gan vēsturiski ir notikuši, gan pašlaik tiek veikti apbedījumi.

Atļautā izmantošana

- Apbedījumu ierīkošana un uzturēšana;
- Ar apbedīšanu saistīto ceremoniālo ēku apbūve;
- Labiekārtojuma ierīkošana (pieminekļi, soliņi, celiņi, u.c.)

5.2. Aizsargjoslas un tauvas josla

5.2.1. Aizsargjoslas

Aizsargjoslu noteikšanu un aizsardzības režīmu nosaka “Aizsargjoslu likums” (25.02.1997. ar grozījumiem: 21.02.2002., 19.06.2003., 22.06.2005.), un no tā izrietošie normatīvie akti.

Atbilstoši Ministru kabineta 19.10.2004. noteikumiem Nr.883 "Teritorijas plānošanas noteikumi" 24.3.2. punktam **Mētrienas pagasta teritorijas plānojuma grafiskajā daļā** parādītas tās aizsargjoslas, kuru attēlošana iespējama izvēlētajā kartes mērogā (Ciema teritorija mērogs 1:5000, pagasta teritorija 1:10000).

Mētrienas pagasta teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos uzskaitītas:

- Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslas;
- Aizsargjoslas ap kultūras pieminekļiem;
- Eksploatācijas aizsargjoslas;
- Sanitārās un drošības aizsargjoslas,

kā arī noteikts šo aizsargjoslu lielums konkrētajiem objektiem.

Pie Vides un dabas resursu aizsardzības aizsargjoslām pieskaitāmas Virszemes ūdensobjektu aizsargjoslas, Aizsargjoslas ap purviem, Aizsargjoslas ap ūdens ņemšanas vietām.

Pie Eksploatācijas aizsargjoslām pieskaitāmas ir Aizsargjoslas gar dzelzceļu un autoceļiem, Aizsargjoslas gar sakaru līnijām, Aizsargjoslas gar elektriskajiem tīkliem, Aizsargjoslas gar siltumtīkliem, Aizsargjoslas ap ūdensvadu un kanalizācijas tīkliem, Aizsargjoslas ap gāzes vadiem, gāzes noliktavām un krātuvēm, Aizsargjoslas ap meliorācijas būvēm.

Pie Sanitārās un drošības aizsargjoslām pieder Aizsargjoslas ap kapsētām, Aizsargjoslas ap notekūdeņu attīrīšanas iekārtām.

5.2.2. Tauvas josla

Ar zveju vai kuģošanu un citām ar to saistītām darbībām gar ūdeņu krastiem ir nosakāma tauvas josla. Tauvas josla nav jānosaka, ja privātie ūdeņi visā to platībā un tiem piegulošās sauszemes daļa pieder vienam un tam pašam īpašniekam un zvejas tiesības šajos ūdeņos nepieder valstij. Tauvas joslu nosakāmā saskaņā ar Zvejniecības likumu (28.04.1995., ar grozījumiem: 01.10.1997., 29.10.1998., 17.02.2000., 18.01.2001., 19.06.2003., 30.10.2003., 30.09.2004., 26.05.2005.).

Mētrienas pagasta teritorijas izmantošanas un apbūves noteikumos noteikts tauvas joslas platums gar privātiem un gar pārējo ūdeņu krastiem.

5.3. Kopīgo interešu teritorijas

Mētrienas pagasta kopīgās interešu teritorijas ar citiem pagastiem ir aprakstītas 2.5.nodaļā. Pārsvārā Mētrienas pagastam ar citiem pagastiem kopīgās interešu teritorijas ir dabas teritorijas – meži, purvi, upes un Teiču dabas rezervāts.

Dabas teritoriju apsaimniekošanai jābūt tādai, lai nodarītu iespējami mazāku postījumu dabas videi. Ezeru un upju apsaimniekošanai jābūt tādai, lai nodarītu iespējami mazāku postījumu dabas videi. Veidojot upju vai ezeru apsaimniekošanas plānus, ir jāsadarbojas ar kaimiņpagastiem, vienojoties par atļauto un aizliegto darbību upju un ezeru ūdeņos.

Teiču dabas rezervāts ir kopīgā interešu teritorija vairākiem pagastiem. Rezervāts izveidots, lai saglabātu Teiču purvu un ar to ekoloģiski saistīto mitro mežu kompleksu un nodrošinātu ekosistēmu dabisku attīstību un tām raksturīgo bioloģisko daudzveidību.

Rezervāta stingrā režīma zonā nav pieļaujama nekāda saimnieciskā darbība, kā arī ēku un būvju celtniecība. Rezervāta regulējamā zonā aizliegts: uzturēties bez administrācijas atļaujas; lietot jebkādas ķīmiskos augu aizsardzības līdzekļus; veikt jebkādu mežsaimniecisko darbību, izņemot ainavu veidošanas cirti.

Ārējā aizsargjoslā aizliegts: mainīt virszemes un pazemes ūdeņu hidroloģisko režīmu; bojāt vai iznīcināt ekoloģiski un estētiski nozīmīgus ainavas elementus; lietot toksiskas, mutagēnas ķīmiskās vielas un produktus.

5.4. Detālplānojuma teritorijas

Plānojot derīgo izrakšu iegūvi attiecīgajām teritorijām ir jāveic ģeoloģiskā izpēte un citas darbības atbilstoši likumdošanai. Ja tiek mainīta plānotā (atļautā) teritorijas izmantošana, ir jāizstrādā pagasta teritorijas plānojuma grozījumi (skat. 6. nodaļu) un tos apstiprina atbilstoši noteiktajai procedūrai (MK noteikumi 19.10.2004. Nr. 883 „Vietējās pašvaldības teritorijas plānošanas noteikumi”). Līdz plānošanas pabeigšanai šajās teritorijās atļauta tikai esošā izmantošana un attīstība tikai ar pagaidu statusu. Plānotā teritorijas izmantošana un apbūve nedrīkst būt pretrunā ar Mētrienas pagasta teritorijas plānojuma vadlīnijām.

Detālplānojums ir pamats jaunu zemes vienību noteikšanai un esošu zemes vienību izmaiņām, kā arī detalizētāku prasību izstrādāšanai, kuras nav uzrādītas Mētrienas pagasta teritorijas plānojumā.

Detālplānojumu obligāti izstrādā pirms zemesgabalu sadalīšanas, apvienošanas vai jaunas būvniecības uzsākšanas šādos gadījumos:

- teritorijām virszemes ūdensobjektu aizsargjoslās;
- teritorijām, kurās paredzēta meža zemes vai lauksaimniecībā izmantojamās zemes transformācija par apbūves teritorijām;
- brīvām, neapbūvētām teritorijām, kurām teritorijas plānojumā nav pietiekami detalizēti apbūves, infrastruktūras attīstības un plānošanas noteikumi;
- objektiem, kuri var nelabvēlīgi ietekmēt vidi;
- kompleksai teritorijas apbūvei, paredzot satiksmes infrastruktūru, inženierkomunikāciju un citu infrastruktūru izbūvi, nepieļaujot fragmentāru apbūves teritoriju attīstību atrauti no esošās apbūves;
- visām detālplānojumu teritorijām, kas norādītas **grafiskās daļas** kartē „Mētrienas pagasta teritorijas plānotā (atļautā) izmantošana”.

6. Teritorijas plānojuma grozīšanas kārtība

Teritorijas plānojums ir praktisks Mētrienas pagasta dokuments. Pagasta teritorijas plānojuma grozīšanas nepieciešamību var radīt:

- nacionālā, reģionālā vai rajona teritorijas plānojuma izstrādāšana un pagasta plānojuma neatbilstība tiem;
- izmaiņas pagasta attīstības programmā;
- valsts administratīvi teritoriālā reforma;
- zemes īpašnieku intereses, kas nav pretrunā ar sabiedrības interesēm.

Teritorijas plānojumā grozījumus var ierosināt:

- Mētrienas pagasta padome;
- juridiskas personas;
- fiziskas personas.

Grozījumi pagasta teritorijas plānojumā tiek izdarītas atbilstoši Latvijas Republikas normatīvo aktu prasībām.

Literatūras un izmantoto avotu saraksts

- 1) Aizsargjoslu aprēķins Pamatskolas ūdensapgādes artēziskajam urbumam Madonas raj. Mētrienas pagastā, SIA „Urbšanas centrs”, 2005. gada 23. decembris
- 2) Aizsargjoslu aprēķins Ūdensapgādes artēziskajiem urbumiem „Centra aka” un „Darbnīcu aka”, Valsts ģeoloģijas dienests, 2004. gada 7. oktobris
- 3) Enciklopēdija „Latvijas Daba”, „Latvijas enciklopēdija”, Rīga, 1994, 1.-6. sējums
- 4) <http://oas.vdc.lv:7779/2ud.html>
- 5) <http://oas.vdc.lv:7779/gaiss.html>
- 6) http://oas.vdc.lv:7779/p_ppv.html
- 7) Latvijas pagasti, Enciklopēdija. Latvijas pagasti, novadi, pilsētas un lauku teritorijas, A/s „Preses Nams”, 2001
- 8) Lauku Atbalsta Dienests Aiviekstes meliorācijas sistēmu valsts pārvaldes dati
- 9) Madonas rajona teritorijas plānojums, 2003
- 10) Madonas virsmežniecības dati
- 11) Mētrienas pagasta dati
- 12) Pārskats par Mētrienas pagasta ģeoloģisko uzbūvi un derīgiem izrakteņiem, Latvijas vides, ģeoloģijas un meteoroloģijas aģentūra, Rīga, 2006
- 13) SIA „LMT” informācija
- 14) SIA Lattelekom informācija
- 15) Tehniski ekonomiskais pamatojums Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projektam „Ūdenssaimniecības attīstība Mētrienas pašvaldībā (Mētrienas ciematā)” Mētrienas pagasts, Mētrienas ciems, SIA „Firma L4”, Rīga, 2004
- 16) Valsts ģeoloģijas dienests Aizsargjoslu aprēķins, 2004. gada 7. oktobris
- 17) Vidzemes plānošanas reģiona teritorijas plānojums, Projekts, 2005
- 18) www.ezeri.lv
- 19) www.madona.lv
- 20) www.pmlp.gov.lv
- 21) www.rapl.m.gov.lv
- 22) www.teici.gov.lv
- 23) www.vgd.gov.lv